

Pengevirke

Bæredygtigt fiskeri

Nye kræfter vil redde det skånsomme kystfiskeri

Rentedyk

Hvorfor er der kommet negativ rente?

Doughnutøkonomi

En ny model for en bæredygtig
samfundsøkonomi

Pengevirke

Udgivet: November 2018

ISSN: 1399-7734

Online ISSN: 1901-2020

Udgives af: Merkur Andelskasse

Redaktion: Liva Johanne Ehler Molin
(ansvarshavende) lm@merkur.dk.

Holdninger og synspunkter, der kommer til udtryk i de enkelte artikler og indlæg, er de pågældende forfattere selv ansvarlige for. De er således ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens synspunkter.

Layout: Tobias Frost, www.studiofrost.dk

Forside: Frida Gregersen

Tryk: KLS PurePrint A/S

Oplag: 18.800

Udkommer: To gange om året

Klimapåvirkning: Magasinet er trykt på 100% bionedbrydeligt papir og bionedbrydelig trykfarve. Med sin kombination af Cradle to Cradle-mærket, FSC-mærket og CO2-mærket sikrer vi desuden, at papiret kommer fra ansvarlige kilder, samt at selve trykningen af magasinet er sket på en CO2-neutral facon. Vores trykkeri KLS PurePrint får strøm fra vindmøller og leverer magasinet til os i el-lastvogne.

Vi skal tage førertrøjen på

Danmark ligger på en global andenplads i forhold til at implementere FN's Verdensmål. Sådan lød den glædelige nyhed, da en opgørelse for nylig viste, at Danmark er nummer to, kun overgået af Sverige, i vores arbejde med at indfri Verdensmålene for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget af FN i 2015.

Men betyder det så, at vi i Danmark blot kan læne os tilbage og være tilfredse med vores indsats? Det er der desværre ikke noget, der tyder på. Opgørelsen viser nemlig samtidig, at ingen lande (selv ikke dukkene i Skandinavien) ser ud til faktisk at være på vej til at indfri alle 17 mål inden 2030, som ellers er den deadline, FN har sat. Det er særligt inden for to mål, at Danmark klarer sig dårligt. Ikke så overraskende gælder det ansvarligt forbrug og produktion, men vi har også store problemer med det mål, der handler om livet i havet. Det vil sige fiskeri, rent vand, fiskebestande osv.

I denne udgave af Pengevirke sætter vi fokus på livet i havet. Havet er en fælles naturressource, som vi skal tage vare på, så vi sikrer et sundt havmiljø og et bæredygtigt fiskeri, som de næste generationer også kan få glæde af. Derfor finansierer vi også i Merkur bæredygtigt og naturskånsomt fiskeri og flere organisationer, der arbejder med at forbedre havmiljøet.

I klummen skriver Det Økologiske Råd om et af de alvorlige problemer i havet: plastik. Og så har vi været en tur ude og besøge nogle af de små fiskerihavne i Danmark for at tage temperaturen på det skånsomme kystfiskeri – et erhverv, der har været lige ved at forsvinde, men som flere organisationer og politikere nu arbejder på at styrke. Vi guider også til, hvad du skal holde øje med, hvis du gerne vil have bæredygtige fisk på tallerkenen. Fiskeriet er et stort og kompliceret område, men noget af det, man kan fokusere på, er de fangstredskaber, der bliver brugt, og hvilken påvirkning de har på naturen. Derfor er det positivt, at der endelig ser ud til at være medvind for nogle af de fiskere, der arbejder med de mest skånsomme redskaber.

Vi bringer også nogle helt andre perspektiver på Verdensmålene: fra en kunstner, der bliver inspireret af målene i sine værker, til de nyeste tendenser inden for bæredygtige investeringer, hvor Verdensmålene bliver brugt i screeningen af aktier.

Verdensmålene fyldte tre år i september, og til det skal der lyde et stort tillykke. Nu gælder det bare om at tage førertrøjen på og bruge målene til aktivt at forbedre os på de områder, hvor vi halter bagefter – også i Danmark, selvom vi ligger i toppen.

God læselyst!

Liva Johanne Ehler Molin

Indholdsfortegnelse

Direktøren fylder rundt

Fødselsdagsportræt af Merkurs direktør gennem 36 år, Lars Pehrson, der fyldte 60 år i oktober.

Side 4

Bæredygtigt fiskeri i fremgang

Det skånsomme kystfiskeri har været så presset, at det var tæt på at uddø. Men måske er der håb for den nye generation.

Side 14

Kunst om Verdensmål

Dansk kunstner har skabt et værk om overforbrug af tøj inspireret af FN's Verdensmål.

Side 6

Invester i FN's Verdensmål

Merkur indgår nyt samarbejde om bæredygtige og ansvarlige investeringer.

Side 22

Gratis kontanter

Uddeling af gratis dollarsedler på gaden i New York sætter nye tanker i gang om økonomien.

Side 28

Når renten dykker

Hvad betyder det, at der er negativ rente? Lars Pehrson forklarer.

Side 10

Vi passer på pengene

Sådan arbejder Merkur for at undgå hvidvask.

Side 30

KLUMME: Plastik overalt

Havene flyder med plastik, men hvad gør vi ved det?

Side 12

Doughnutøkonomi

Interview med den britiske økonom og bestsellerforfatter Kate Raworth.

Side 32

Fiskeguide

Få styr på, hvordan du køber bæredygtig fisk.

Side 20

REPORTAGE: Investeringscafé for kvinder

Pengevirke har været til caféaften for kvinder, der vil investere bæredygtigt.

Side 24

Nyt fra Merkur

Side 34

FRA UNG IVÆRKSÆTTER TIL BÆREDYGTIG BANKDIREKTØR

En stærk iværksætterånd og en kærlighed til naturen har været den røde tråd i Lars Pehrsons karriere. Den 6. oktober fyldte direktøren 60 år, og han fortæller her om sin – og Merkurs – historie.

Af Liva Johanne Ehler Molin

Lars Pehrsons og Merkurs historier er tæt forbundne. For gennem de seneste fire årtier, siden han var 24 år gammel, har Lars brugt størstedelen af sin tid og energi på at starte, udvikle og drive Merkur Andelskasse. Historien har rødder helt tilbage til 70'erne, hvor der stadig herskede en særlig pionerånd i kølvandet på 1968, og hvor den unge nordjyde ikke var alene om at ville skabe forandring.

Naturen som interesse

Lars voksede op i et nybygget villakvarter i Hjørring sammen med sine forældre og to yngre søskende. Bag huset lå byen, foran strakte markerne sig, og der løb en lille bæk, der markerede grænsen for grunden. Som barn og ung havde Lars to store interesser: musik og natur. Sin musikalske side kom han senere til at udfolde på konservatoriet i Aalborg, hvor han er uddannet klassisk fløjtetist. Men det var interessen for naturen, der i højere grad kom til at præge hans karrierevej.

”Som barn var jeg en lidt nørdet type, jeg kendte alle navnene på sommerfuglene og den slags,” fortæller Lars og forklarer også, hvordan han kunne gå i timevis sammen med sin bedstefar og hjælpe til med roserne på bedstefarens planteskole. Han kan stadig i detaljer forklare den helt særlige teknik til at fremavle roser ved at kombinere en vildrose med en fremavlet rose.

Senere fik han øjnene op for den biodynamiske tankegang, der rørte sig på

det tidspunkt. Sammen med en gruppe unge iværksættere fra Hjørring var han i 1974 med til at starte en forbrugerejet butik, der solgte biodynamiske og økologiske fødevarer, og som siden udviklede sig til brød- og kornvirksomheden Aurion.

Aurion blev finansieret af den tyske GLS Gemeinschaftsbank, der lånte gruppen penge mod, at de kautionerede i fællesskab. Det var et redskab, der inspirerede Lars til at tænke, at han måske kunne hjælpe andre på samme måde. For der var nok af projekter, der manglede finansiering, og på det tidspunkt var det meget dyrt at låne penge i banken.

”Vi så, at hvis man slår sig sammen og hver satser et lille beløb, så kan det blive til noget,” forklarer han.

Pioneren fra Hjørring

Lars så altså både et behov for nye finansieringsmuligheder og et potentiale for at hjælpe andre i gang med deres projekter. Med folk fra kredsen bag Aurion som bestyrelse, etablerede han en spare- og låneforening, hvor medlemmerne kunne låne hinanden penge – én ville for eksempel udgive en bog, og en anden skulle bruge et par ekstra køer til sit landbrug. Lars ledede foreningen og stod for at føre regnskab i en stor koloniebog hjemme i sin lejlighed i Aalborg. Han beskriver stemningen dengang som en pionerånd, der udløb af ånden fra 1968, men var mere handlingsorienteret. ”Hvis der var behov for, at der skulle ske

noget nyt, så måtte vi selv gøre det. Idéen var, at hvis man har penge, man ikke lige skal bruge, og en anden har et projekt, der skal i gang, så kan man hjælpe hinanden den vej rundt.”

Det havde aldrig faldet ham ind, at den lille låne- og spareforening en dag ville blive Danmarks førende værdibase-rede pengeinstitut. Men i 1985 blev Merkur offentligt anerkendt som pengeinstitut, og siden da har andelskassen med Lars ved roret vokset stødt og roligt år for år.

Havde du nogensinde drømt om, at du ville sidde her på din 60 års fødselsdag og stadig være en del af Merkur?

”Nej, jeg, og vi, tænkte slet ikke på den måde. Vi sad ikke og fablede om, at om 20 år, så er vi en kæmpe bank. Vi var i situationen og løste problemerne, som de opstod og greb de muligheder, der åbnede sig.”

Alternativ eller mainstream?

I Merkurs unge dage var hele idégrundlaget meget nyt og alternativt, og Lars fortæller, at folk i Hjørring vædede om, hvornår den biodynamiske butik ville lukke. ”Men den ligger der endnu”, griner han, og det er i det hele taget blevet meget mere almindeligt at tale om emner som bæredygtighed, socialt ansvar, økologi og grøn energi. Vindene er på mange måder begyndt at blæse Merkurs vej, men er Merkurs værdier ligefrem gået hen og blevet mainstream?

”Nej,” lyder det korte svar fra Lars, inden han uddyber: ”De nærmer sig godt

nok mainstream på nogle områder. For eksempel taler alle lige nu om ansvarlig investering, og økologi er for længst blevet mainstream. Så nogle områder bliver mere almindelige, men vi er ikke kommet dertil, at man systematisk er begyndt at låne penge ud med samfundsudviklingen for øje.”

Og derfor adskiller Merkur sig stadig markant fra resten af den danske banksektor, mener han. Men hvad med direktøren selv?

Du er ofte blevet beskrevet som en lidt utraditionel bankdirektør, men er du selv blevet mere mainstream med alderen?

”Det skulle andre næsten vurdere”, svarer han med et lille smil, ”men i og med at de ydre krav til at drive pengeinstitut fylder mere i dag, så kan man måske godt sige, at den konventionelle viden, altså det som alle skal vide, udgør en større procentdel.”

Der er flere regler, man skal sætte sig ind i som direktør i dag, men det er nu ikke noget, Lars personligt tager så tungt: ”Når der kommer en ny regulering, så er det jo bare at sætte sig ned og begynde at læse det. Men når det tager overhånd, fjerner det fokus fra det væsentlige.”

Det ændrer heller ikke ved, at Lars nok altid vil være lidt af en ener i banksektoren. Både hvad angår hans visioner for, hvordan penge skal bruges til at skabe

bæredygtig forandring i samfundet, men også som det menneske han er: typen, der tager cyklen på arbejde, bruger sommeren på lange vandreferier med sin kone, og som kender Bach og Beethoven til fingerspidserne. Helt mainstream bliver han nok aldrig.

Det nytter at gøre noget

Noget af det Lars kan savne i sit arbejde i dag, hvor der stilles flere ydre krav til Merkur, er at have mere tid til at møde de mennesker, det hele handler om: ildsjælene, der brænder for at gøre en forskel. På spørgsmålet om, hvad der har drevet ham til at fortsætte med arbejdet i alle de år, svarer han, at han for det første er meget loyal og holder fast ved det, han har forbundet sig med. Men derudover har det også været

”enormt sjovt og spændende at møde alle de mennesker, der går ind i deres arbejde med begejstring, lige meget om de arbejder med at hjælpe udfordrede unge mennesker med at finde deres vej i livet eller at lave økologiske mejeriprodukter.”

Det giver ham en særlig energi og tro på fremtiden at møde disse mennesker. Selvom han ikke selv er ”hovedkuldsoptimist”, tror han fuldt og fast på, at det faktisk nytter noget at gøre noget, og at man kan flytte ting. ”Det kan vi også se, at vi har gjort. Udover det vi selv har finansieret, så har vi været med til at flytte hele markedet,” understreger han.

Noget bevæger sig altså i den rigtige retning, men vi lever samtidig i en tid, hvor mange mennesker bekymrer sig om både klodens og menneskehedens fremtid. Så hvad er direktørens bedste råd, hvis man går med den frygt?

”Der er sandelig ting nok, man kan blive bekymret for, men det giver bare ingen energi i sig selv. Så hvis man har den der frygt eller bekymring, så er man nødt til at lave et stærkt billede af, hvad det er for en fremtid, man ønsker sig og så arbejde efter det. For så overkommer man frygten, så man kan handle aktivt.”

Og det er lige netop hvad han selv og Merkur har knoklet for i alle årene: at skabe et stærkt billede af en fremtid, der er værd at stræbe efter, og så arbejde aktivt for at nå derhen. ■

“
Der er sandelig ting nok, man kan blive bekymret for, men det giver bare ingen energi i sig selv.

Lars Pehrson, administrerende direktør i Merkur Andelskasse

LARS PEHRSON, BLÅ BOG

- Administrerende direktør i Merkur Andelskasse.
- Uddannet klassisk fløjtenist fra Musikkonservatoriet i Aalborg i 1984.
- Medstifter af Global Alliance for Banking on Values i 2009.
- Modtog Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet i 2013 for sin evne til at formidle økonomisk stof.
- Bestyrelsesmedlem i FEBEA, det europæiske netværk for alternative banker.
- Gift og har tre voksne sønner.
- Fyldte 60 år den 6. oktober 2018.

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

KAN KUNSTEN REDDER VERDEN?

Den danske performancekunstner Lilibeth Cuenca Rasmussen arbejder med FN's Verdensmål for at sætte fokus på bæredygtig udvikling gennem sin kunst.

Af Liva Johanne Ehler Molin

I en gigantisk live performance bevæger unge gymnasieelever sig rundt i en fælles koreografi. De er iført en stor, mørk kappe, som de senere folder ud på jorden. Kappens inderlomme indeholder et væld af tøjstykker i alle mulige farver og former. De unge mennesker klæder sig på, et stykke tøj ad gangen, indtil de

til sidst har så mange lag på kroppen, at de næsten ikke kan bevæge sig. Værket hedder *Tow with the flow*, og er skabt af Lilibeth Cuenca Rasmussen i samarbejde med organisationen ART 2030. Det er blevet opført på både Roskilde Festival, Statens Museum for Kunst og senest i New York City, da Verdensmålene fyldte tre år i efteråret.

Verdensmål i kunsten

Verdensmålene blev vedtaget i 2015 og forpligter alle FN's medlemslande til at arbejde på en bæredygtig udvikling frem mod 2030. Denne udvikling skal kunsten også bidrage til - i hvert fald hvis det står til organisationen ART 2030, der arbejder på at forene kunst-

ner og branchefolk om en mere bæredygtig dagsorden. Derfor har de inviteret en række danske og internationale kunstnere til at indgå i et samarbejde, der handler om at tage de 17 Verdensmål til sig og skabe kunst, der inspirerer til en bedre og mere bæredygtig fremtid.

Dansk-filippinske Lilibeth Cuenca Rasmussen er en af de kunstnere, der har takket ja til at deltage i samarbejdet. Hendes seneste performance er lavet specifikt til formålet, og er derfor inspireret af Verdensmålene.

"Værket handler om overforbrug", forklarer hun. "Overforbrug kan være inden for alt muligt, men jeg interesserer mig meget for tøj. Jeg har brugt tøj, tekstil og kostumer i mange af mine

værker, fordi det er en rekvisit til at visualisere identitet."

Derfor faldt valget altså på tøj som et omdrejningspunkt for hendes performance, der er lavet med særlig tanke på to Verdensmål: nr. 12 om ansvarligt forbrug og produktion og nr. 4 om kvalitetsuddannelse. Det første går på, at værket sætter fokus på vores miljøskadelige overforbrug og masseproduktion af tøj. Det andet forklarer hun med, at værket er lavet i samarbejde med en gymnasieklasse fra Gefion Gymnasium i København, og på den måde også handler om at skabe bevidsthed om forbrug og miljø hos den unge generation.

En ø af tøj

Det kan være lidt svært at beskrive en levende performance med ord, når den er skabt til at blive oplevet med alle sanserne. Men Lilibeth Cuenca Rasmussen gør sit bedste for at få alle detaljerne med, da Pengevirke møder hende på hendes lille værksted i Københavns Nordvest-kvarter. En af hendes assistenter, en ung pige med høretelefoner i ørene, står ved et højt bord og limer små spejle på en heldragt af sølv. Den er til et af kunstnerens næste værker, hvor sølvdragterne skal bæres af nogle dansere i en skov.

Man fornemmer hurtigt, at Lilibeth Cuenca Rasmussen ikke er en helt traditionel kunstner, men ikke desto mindre er hendes værker at finde på

Statens Museum for Kunst, hun har optrådt på Venedig Biennalen, en af de ældste og mest prestigefyldte kunstbegivenheder, og vist sine værker over hele verden. I sin kunst har hun arbejdet meget med spørgsmål om identitet, etnicitet og tilhørsforhold og bruger ofte sig selv og sin egen krop og stemme som redskab.

Hun fortæller om sin performance:

"Jeg har fået konstrueret en rekvisit, som jeg kalder en tøj-ø. Den består af et stykke tekstil, som kan være mange ting på en gang. Det kan være en kappe, en sovepose, et telt, alle mulige ting. Det ligner faktisk et stort tæppe, men inden er der mange lommer, så man kan bruge det som en kuffert. Alle performere har sådan en tøj-ø, som de arbejder med, og som jeg laver en koreografi ud fra. Tøj-øerne er produceret lokalt og designet af det skandinaviske designstudie Sur le Chemin."

Sur le Chemin arbejder med *slow fashion* og bæredygtigt design og fik tildelt prisen "New Talent Scene" under Modeugen i København i 2017.

Tøj-øen kan også ses som en "alt-i-éngarderobe", som i princippet kan indeholde alt det tøj, man har brug for. Mens tøj-øen foldes ud i løbet af koreografien, og performerne farvesorterer og iklæder sig tøjet, læser kunstneren op af en tekst, hun har skrevet, om forskellige slags tekstiler fra a til z.

"I teksten personificerer jeg hver tekstil

som om det var mig. Den handler f.eks. om, hvordan angora bliver lavet af kåniner, som bliver klippet, eller hvordan flere tusind larver bliver kogt, når man laver silketråd. Den er ikke moraliserende, men meget oplysende," fortæller hun.

Mister kunsten sin frihed?

Værket inviterer altså til refleksion over både den globale tekstilindustri, der er en af verdens helt store forurenere, og vores eget private (over)forbrug af tøj, og understøtter derved Verdensmålet om ansvarligt forbrug. Men hvordan er det at lave kunst inden for en ramme, der er så konkret og retningsbestemt som Verdensmålene?

Det er ikke første gang, at Lilibeth Cuenca Rasmussen bliver stillet det spørgsmål, fortæller hun. Men for hende er det ikke anderledes end at blive spurgt om at deltage i en gruppeudstilling med et bestemt tema. Den slags sker hele tiden i kunstverdenen, hvor der bliver stillet forskellige rammer op for kunstnerne, og det, mener hun, gør kun arbejdet mere interessant.

Men måske er der nogle, der tænker, at kunsten bliver spændt for en dagsorden med nogle meget tydelige budskaber?

"Ja, når man italesætter det på den måde, kan folk blive bange for, om kunsten mister sin frihed. Kunsten har et ry for at være så fri, og det er den også - jeg har jo kunnet gøre, hvad jeg ville inden ▶

ART 2030 er en dansk non-profit organisation, der arbejder globalt for at forbinde kunst og FN's 17 Verdensmål. Grundlagt af Luise Faurschou, der har mere end 30 års erfaring fra kunstbranchen, arbejder organisationen for at inspirere til en mere bæredygtig fremtid.

FN's Verdensmål, også kaldet Sustainable Development Goals, blev vedtaget i 2015 og forpligter alle medlemslande til at arbejde for en bæredygtig udvikling frem mod 2030. Målene går ud på at afskaffe fattigdom og sult i verden, reducere uligheder, sikre god uddannelse og bedre sundhed til alle, anstændige jobs og mere bæredygtig økonomisk vækst. De fokuserer også på fred, sikkerhed, stærke institutioner og internationale partnerskaber. Læs også artiklen på side 22 om investering i FN's Verdensmål.

Lilibeth Cuenca Rasmussen (øverst til højre) opfører sin performance på Roskilde Festival sammen med unge fra Gefion Gymnasium.

FOTO: LEES FOTO

for de rammer, som ART 2030 har inviteret mig til. Men jeg synes ikke, at jeg går på kompromis på nogen måde eller har lavet om på mit kunstnerskab.”

Kunst for alle

Hun ser til gengæld et stort potentiale i ART 2030's tilgang, fordi de arbejder med at engagere et bredere publikum end de sædvanlige kunstinteresserede på gallerierne og museerne. Og det er vigtigt, når målet er at inspirere til en mere bæredygtig levevis. Derfor kan Lilibeth Cuenca Rasmussen godt lide at lave kunst i det offentlige rum, hvor det er for alle.

Tow with the flow har hun opført for intetanende festivalgæster på Roskilde Festival i sommers, og nu overvejer hun at vise værket på Strøget en lørdag formiddag, hvor folk er ude og shoppe. For hun kan godt lide at få folk til at stoppe op og give dem noget at tænke over. Selv er hun meget inspireret af den såkaldte Fluxus-kunst fra 60'erne og 70'erne, en

kunstform som også arbejder meget med at engagere sit publikum.

Bæredygtighedens dilemmaer

Selvom Lilibeth Cuenca Rasmussen håber på at inspirere andre til at forbruge mere bæredygtigt, er hun klar over, at det er umuligt at leve et helt igennem bæredygtigt liv. Hun prøver selv at være bevidst om sine valg, købe lokale varer, gå efter god kvalitet i stedet for masseproducerede ting, og endda samle plastik op, når hun går en tur på stranden, men som individ er det meget hårdt at være til, hvis man skal kunne rumme det hele, mener hun.

Derfor går hun ind for, at bæredygtigt forbrug skal være en mulighed for alle. Vi er allesammen forbrugere, og det holder vi ikke op med at være fra den ene dag til den anden, så derfor bliver vi nødt til at finde måder, vi kan forbruge bæredygtigt på.

”Det bæredygtige forbrug skal demokratiseres, så det er for alle, ikke kun for

de rige. Det er nemt at sige, at man bare skal købe dyrt nok, men der er mange, der ikke har råd til at købe økologisk hver dag eller købe en kashmirtrøje, de kan have resten af deres liv.”

Tror du, at kunsten kan flytte noget i forhold til den bæredygtige udvikling i verden?

”Det bliver jeg nødt til at tro på, især når jeg arbejder med kunst, der stiller så mange spørgsmål til, hvordan vi lever,” svarer hun, men indrømmer samtidig, at hendes kunst nok primært kan problematisere nogle af de ting, hun synes, der er oversete i samfundet. ”Nogle gange kan jeg godt tænke, at det ville være bedre at være politiker,” siger hun, men på den anden side er det måske netop kunst som hendes, der kan give inspiration og skabe debat om, hvad det er for en verden, vi ønsker at leve i. ■

♥ *Lilibeth Cuenca Rasmussen er kunde i Merkur*

BOG

Start dit eget bofællesskab

Går du med en spirende kollektivist i maven, men er realkreditlån, jura og regneark som fremmed land? Fortvivl ej. *Fælles Fundament – Økonomi for bofællesskaber og kollektiver* af Marie Chimwemwe Degnbol handler om alle tre emner og mere til. I 2010 var hun selv med til at starte et tre-familiers kollektiv i Ballerup, og i bogen deler hun ud af sin viden og erfaring fra livet i et bofællesskab.

Fælles Fundament er en økonomisk og praktisk guide til alt det, der også følger med, når man beslutter sig for at starte et bofællesskab. Gennem seks kapitler med eksempler fra cirka 25 andre kollektiver og bofællesskaber i Danmark, kan du blandt andet blive klogere på, hvordan du går fra idé til indflytning, finansiering og driftsøkonomi.

For Marie Chimwemwe Degnbols eget vedkommende var det et ønske om et nært hverdagsfællesskab, der gjorde, at hun flyttede sammen med to andre familier. Med *Fælles Fundament* ønsker hun at bidrage til en bedre verden ved at hjælpe andre i gang med deres bofællesskab - noget der måske netop kan være en del af løsningen på, hvordan vi kan sætte tempoet ned, forbruge mindre og få mere tid til og fokus på det, som giver mening og glæde for os.

🔗 Find mere information på www.bosammen.nu

PODCAST

Klimafortællinger på lyd

Fire podcastserier lige til at tage i ørene, hvis du vil have større indsigt i klimaforandringerne og deres påvirkning på både kloden, vores egen hverdag og naturen.

Klimatestamentet: DR P1

Anders Morgenthaler jagter i denne podcastserie et grønnere liv. Han tager derfor et grundigt kig på alle hverdagens vaner og handlinger, lige fra flyrejser til pension, tøj og børneopdragelse, og undersøger, hvordan livet kan leves mere klimavenligt.

Den Sjette Masseuddøen: Radio24syv

En lidt mystisk og fortrukken mandestemme er fortælleren i denne både sjove og skræmmende serie om det fænomén, som forskere kalder 'den sjette masseuddøen'. Hvert afsnit handler om en af de dyrearter, der er ved at uddø, mens den unavgivne fortæller raser over almindelige menneskers uvidenhed.

Enden er Nær – Din Guide til Verdens**Undergang: Politiken x Third Ear**

Med lige dele humor og alvor tager de dygtige historiefortællere bag Third Ear dig i denne serie med på en rejse gennem de mest sandsynlige scenarier for verdens undergang. Hør den, hvis du tør.

The Biggest Story in the World: The Guardian

Hvordan fortæller man den vigtigste historie nogensinde? I serien fra 2015 følger man The Guardians afgående chefredaktør, der brændende ønsker at få sat klimaet på dagsordenen, inden han forlader sin post og går på pension.

🔗 Find de fire klimaserier i din foretrukne podcast-app.

NÅR RENTEN DYKKER

Renten er over en årrække faldet så meget, at den til sidst er blevet negativ. Men hvad vil det sige, at der er negativ rente, og hvilken betydning har det for Merkur og vores kunder?

Af Lars Pehrson, administrerende direktør i Merkur

Vi har efterhånden i nogle år måttet vænne os til tanken om negativ rente. Det strider imod vores økonomiske børnelærdom, at vi skal betale for at spare penge op, og at nogle låntagere, f.eks. stater, kan få penge for at låne. Men sådan er virkeligheden i dele af Europa. Mange af os har nok tænkt, at det var en helt exceptionel situation, og at det snart ville gå over. Men Nationalbankens såkaldte indskudsbevisrente – dvs. den rente bankerne betaler for at have penge stående i Nationalbanken – har været negativ med 0,65% siden januar 2016.

Hvorfor er renten negativ?

Hvis Nationalbanken (eller Centralbanken, som den kaldes i de fleste andre lande) ønsker at sætte mere gang i økonomien, kan den nedsætte den rente, som det øvrige marked retter sig ind efter. Når det bliver billigere at låne penge, vil der alt andet lige være et incitament til at investere i produktion, bygge boliger osv. Omvendt sætter Nationalbanken renten op, hvis økonomien i stedet bør dæmpes.

I kølvandet på finanskrisen opbrugte Centralbankerne deres muligheder for at sætte renten ned, da den nåede ned under nul. I stedet begyndte f.eks. Den Europæiske Centralbank (ECB) at opkøbe store mængder af obligationer for

på den måde at holde kurserne oppe og renterne nede.

Det finansielle økosystem

De fleste borgere og virksomheder påvirkes af renteniveauet, enten via opsparing eller lån eller begge dele. Har vi f.eks. opsparing i en pensionskasse, har denne typisk placeret en stor del af sin formue i boligobligationer. Det er de obligationer, der ligger bag realkreditlånene i boliger og ejendomme.

Når renten er lav, får jeg altså både en lav renteudgift på mit boliglån og en lav renteindtægt på min pensionsopsparing. Eller sagt på en anden måde: i stedet for at spare mere op på min pension (højere rente), får jeg pengene til rådighed her og nu gennem et rentefald på mit boliglån. Selvfølgelig passer det ikke 1:1 i det enkelte tilfælde – har jeg et stort boliglån og en lille pensionsopsparing, tjener jeg på situationen, omvendt hvis jeg har en stor pensionsopsparing og et lille boliglån.

Fra "gratis" service til højere gebyrer

Bankerne er også en del af det finansielle økosystem og bliver naturligvis også påvirkede af den negative rente. For kunderne i Merkur (og i alle andre pengeinstitutter) har udviklingen betydet, at de har måttet betale mere for den service, de modtager i banken. Men hvordan hænger negativ rente sammen med bankens gebyrer?

For at forstå det, skal man se på den sammenhæng, der er mellem kunde (boligejer), bank og realkreditinstitut (se illustrationen).

Det har altid været sådan, at de midler kunder har på lønkonti, driftskonti og lignende blev forrentet lavt – selv dengang renten var positiv og væsentligt højere. Det skyldes de transaktions-

omkostninger, banken skal betale, hver gang en kunde svinger Dankortet, laver en overførsel i netbank eller bruger MobilePay. Til gengæld placerede banken overskudsbeholdningen i obligationer, udstedt af et realkreditinstitut, og fik på den måde en løbende indtægt. Derfor behøvede banken ikke at tjene så meget på anden vis og kunne tilbyde mange ydelser og services gratis. Kunden havde omvendt en udgift i form af renter – ikke til banken, men til realkreditinstituttet (såfremt kunden er boligejer).

Denne måde at indrette sig på gav kunden den illusion, at service i banken, såsom betalingstransaktioner m.m., var "gratis" - ingen opdagede, at man betalte for det gennem boliglånene. For der er som bekendt ikke noget, der reelt er gratis.

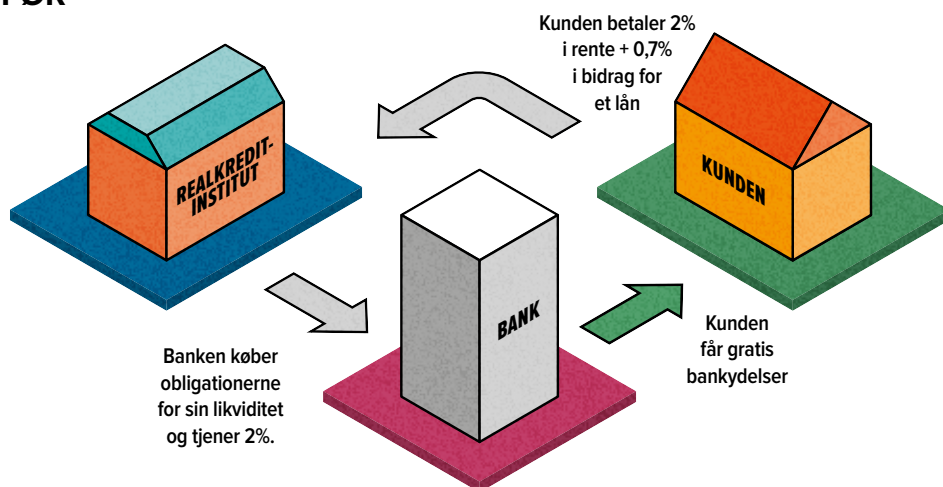
Da renten faldt voldsomt, kunne bankerne ikke nedsætte renten på kundernes daglige transaktionskonti, for den var i forvejen tæt på nul. Nu hvor renten er blevet negativ, er de nemme indtægter fra bankernes køb af obligationer væk. I stedet for en indtægt har bankerne nu en udgift på omkring 0,4%, når de køber obligationer i real-

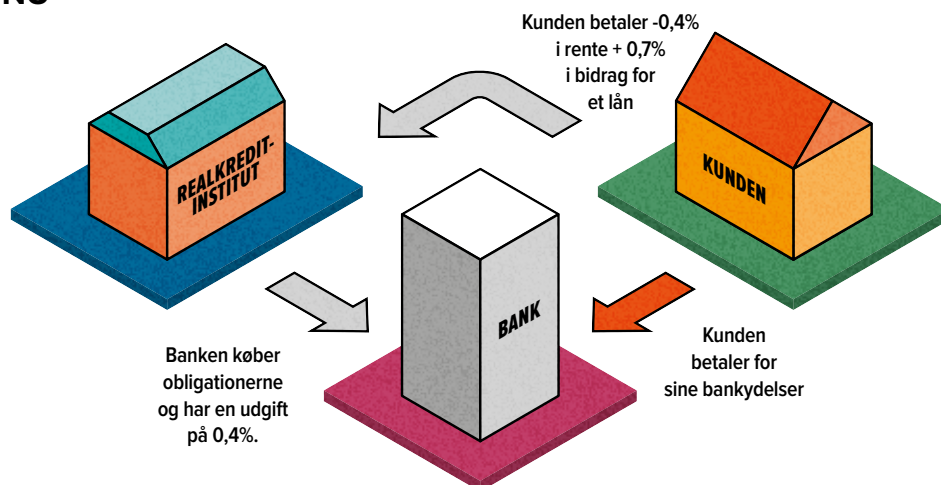
Det strider imod vores økonomiske børnelærdom, at vi skal betale for at spare penge op.

Lars Pehrson, administrerende direktør i Merkur

FØR

NU

kreditinstituttet. Indtægterne skal altså findes andre steder, og derfor har kunderne, både i Merkur og mange andre banker, oplevet, at bankydelser koster mere i dag, end de har gjort før i tiden. Man kan sige, at omkostningerne nu er blevet synlige for kunden i form af priser på de ydelser, der før var "gratis". Til gengæld betaler kunderne, hvis de ejer en bolig, samtidig mindre i rente til realkreditinstituttet, ligesom lånerenten generelt er blevet lavere. Det vil også smitte af på huslejen for i hvert fald nogle andels- og lejeboliger.

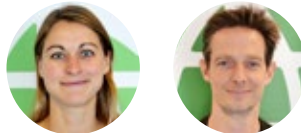
Negativ rente er en del af virkeligheden

Selv om negative renter forekommer "naturstridige", er de blevet en del af vilkårene på markedet. Derfor er Merkur også nødt til at opkræve negative renter for at kompensere for det negative afkast, vi får på boligobligationerne og den negative rente, som vi bliver opkrævet i Nationalbanken. Som de fleste andre pengeinstitutter har Merkur valgt, at det indtil videre er erhvervs-kunderne – ikke privatkunderne – der skal betale negativ rente. ■

HVORFOR KØBER BANKERNE IKKE BARE LANGE OBLIGATIONER, HVOR RENTEN ER POSITIV?

Det skyldes, at risikoen for kursfald i tilfælde af rentestigning vil være meget stor, og derfor vil det være uforvarsligt som bank at ligge inde med en stor mængde lange obligationer. Det kan pensionskasserne bedre gøre.

Plastik overalt

Af Lone Mikkelsen (seniorrådgiver)
og Claus Ekman (direktør), Det Økologiske Råd

Plastik er i dag overalt. Det er i vores emballage, vores tøj, vores møbler, vores elektronik, vores kosmetik osv. Med en årlig produktion på over svimlende 300 mio. ton forbruger hvert menneske på jorden mere end 100 gram plastik hver dag! Vi har brug for gode materialer i rigtig mange sammenhænge, men både vores produktion, vores forbrug og vores håndtering af det brugte plastik skaber store problemer, som vi bliver nødt til at tage hånd om. Samtidig med at plastik er overalt i ren fysisk forstand, er plastik også overalt på den grønne dagsorden. Plastikudfordringen spænder nemlig, som vi vil komme ind på i denne artikel, over både miljø-, sundheds- og klimadagsordenen.

Plastik i naturen – både synligt og usynligt

Plastikforurening i naturen og særligt i havene er et alvorligt problem med store konsekvenser for dyrelivet. FN estimerer, at der på globalt plan ender mere end 8 mio. ton plastik i havene hvert år. Ofte bliver der peget på Kina og Indien som de store syndere, men det er ikke kun udviklingslandene, der excellerer i plastikforurening. I EU ender der årligt mellem 150.000 og 500.000 ton plastaffald i de omkringliggende have. Én ting er, at det ser grimt ud, når det flyder med plastik på vores strande, men det er også en tragedie for dyrene i havene. De bliver viklet ind i plasten eller forveksler det

med deres naturlige føde, så det tilstopper fordøjelsessystemet eller forstyrrer andre vitale organer. Disse udfordringer betyder døden for rigtig mange dyr. Plastikforurening er i det hele taget et meget alvorligt miljøproblem, også fordi det, uanset størrelse og type, kan tage hundredvis af år at blive nedbrudt i naturen. Over tid vil det pga. vejr og vind samt vandets bevægelser blive nedbrudt til mikroplastik. Disse små plastikstykker finder man i dag i fisk og skaldyr overalt på jorden og det ophobes desuden i havbunden, hvor det kan forstyrre det liv, der findes der. Langt det meste af den plastikforurening, der findes i havet kan ikke ses med det blotte øje, og det drejer sig derfor i høj grad om at få gjort det usynlige synligt, så vi i fællesskab kan finde løsninger til de udfordringer, der er.

Sundhedsrisiko og benspænd for den cirkulære økonomi

Vores forbrug af plastik er også forbundet med sundhedsrisici, idet plastik ofte indeholder skadelige kemikalier. Nogle af kemikalierne har en dokumenteret skadelig effekt på hormonsystemet og reproduktionen og kan desuden øge risikoen for kræftsygdomme. Og ikke nok med, at nogle kemikalier er sundhedsskadelige, når vi udsættes for dem. De ødelægger også muligheden for en fornuftig genanvendelse af plastikken. Ingen har interesse i, at de skadelige kemikalier bibeholdes i kredsløbet, når vi de kommende år øger genanvendelsen.

En ting står altså klart, hvis vi vil opnå en reel cirkulær økonomi; det er bydende nødvendigt, at vi får udfaset og erstattet alle skadelige kemikalier fra plastikproduktionen.

Fossilt baseret materiale med stort CO2-aftryk

Sidst men ikke mindst er plastik også et alvorligt problem for klimaet. Produktionen af plastik er ressourcetung og forurenende. Det anslås, at produktionen af plast og forbrændingen af plastaffald verden over giver anledning til ca. 400 mio. ton CO2-emissioner om året. Det er mere end tre gange CO2-udledningerne fra Danmark, Sverige og Norge tilsammen. Der er behov for, at vi omtænker vores forbrug. Det kan simpelthen ikke forsvares, at vi udvinder så meget kulstofholdigt materiale fra jorden for at producere plastikprodukter, som i gennemsnit bruges 10-15 minutter hver. Dette gælder engangsprodukter, som plastikservice, to-go låg, sugerør, rørepinde osv. Her er udfordringen, at plastik er alt for billigt at producere, og at det derfor ofte bedre kan svare sig økonomisk at købe engangs-service frem for at vaske op.

Plastik er således flettet ind i tre centrale søjler i den grønne dagsorden. Både vores miljø, vores sundhed og vores klima er på spil. Det betyder, at løsninger skal tænkes på tværs og med forståelse for de tekniske og regulatoriske udfordringer hele vejen rundt. I Det Økologiske Råd har vi længe arbejdet ihærdigt med at få mere fokus på plastik, og i denne sammenhæng har vi skabt flere gode og betydningsfulde partnerskaber med brancheforeninger, virksomheder samt andre miljøorganisationer. Det er et samarbejde, vi går meget op i, da vi mener,

at vi sammen skaber mere lydhørhed hos politikerne. Samtidig giver det os mulighed for at have en dialog om de udfordringer, der selvsagt er, når vi som samfund skal sadle om til en mere bæredygtig brug af plastik. Sammen har vi fremført forskellige løsningsmodeller. Herunder en opfordring til EU-Kommissionen om et EU-forbud mod mikroplastik i kosmetik og plejeprodukter, forslag til konkrete indsatser i den kommende danske plast-handlingsplan samt en model for, hvordan plastikforurening kan undersøges og tackles i et naturligt økosystem. Rammen for dette arbejde er projektet 'Plastfrit Hav', som vi har udført i samarbejde med Plastindustrien og Plastic Change.

Udfordringerne er imidlertid af et sådant omfang, at indsatsen må være massiv og inkludere både politikere, industrien og civilsamfundet. EU har taget et første vigtigt skridt med en fælles plastikstrategi, hvor målsætningerne skal implementeres i alle EU's medlemsstater. I Danmark halter det derimod, da vi stadig venter på regeringens plasthandlingsplan. Handlingsplanen har været efterspurgt længe, men meldingen fra regeringen har været, at de jo først skulle have en chance for at se på den europæiske plaststrategi. Den har imidlertid været på gaden i et lille års tid nu. Det er derfor på høje tid, at vi får en ambitiøs dansk handlingsplan, der giver svar på, hvordan vi skal håndtere udfordringen med plastikforurening. Planen bør også sikre, at vi får afsat flere midler til vidensopbygning.

Nu er der efterhånden skabt bred forståelse for udfordringerne med plastik. Lad os så komme hele vejen rundt om plastikproblemet og få løst det i en fart. Den laissez faire håndtering af plastik har stået på for længe og må stoppe nu. ■

“Plastik er i dag overalt.

Det er i vores emballage, vores tøj, vores møbler, vores elektronik, vores kosmetik osv. Med en årlig produktion på over svimlende 300 mio. ton forbruger hvert menneske på jorden mere end 100 gram plastik hver dag!”

Plastik i havet

Engangsprodukter af plastik udgør 50% af al havforurening. De 10 mest almindelige plastikobjekter fundet på europæiske strande er:

- Cigarettskodder
- Plastikservice (inkl. tallerkener, bestik, sugerør og rørepinde)
- Fødevareemballage
- Engangskopper og låg
- Plastikflasker
- Plastikposer
- Slikpapir og chipsposer
- Balloner og ballonholdere
- Vatpinde
- Hygiejneprodukter

Kilde: JRC Technical Report, Top Marine Beach Litter Items in Europe, 2017

Holdningerne i klummen er udtryk for skribentens holdning og deles ikke nødvendigvis af Merkur Andelskasse.

Kan kystfiskeriet reddes af den nye generation?

Det kystnære og skånsomme fiskeri har været lige ved at uddø i Danmark. Men med en ny politisk opbakning og flere organisationer, der arbejder på at vende udviklingen, er der måske håb for at det traditionsrige fiskeri kan reddes.

Af Liva Johanne Ehler Molin

Kystfiskerne fisker med redskaber som garn og kroge, der har en lav bifangst og ikke påvirker havbunden negativt. Derfor betegnes denne type fiskeri som skånsomt for naturen.

Foto: Frida Gregersen

Snart bliver det nemmere for fiskespisende forbrugere at gå efter bæredygtighed - der er nemlig et nyt mærke på vej i Danmark for skånsomt fanget fisk.

Foto: Frida Gregersen

Fladfisk ligger lag på lag i store kasser med is. Pighvar, ising, skrubber og rødspætter. I andre kasser spræller brune fjordrejer stadig levende rundt mellem hinanden. Nicki og David har rensset og pakket dagens fangst fra kystfiskere på Lolland og Sjælland, og selvom vi er i slutningen af september, hvor de varme havtemperaturer gør, at der ikke er helt så mange fisk i vandet, har de haft nok at se til hele morgenen og formiddagen. I en kasse for sig ligger alt fiskeaffaldet. Gulvet bliver spulet for rester af fiskekind og kødstumper, inden David tager en pause og sætter vand over til kaffe.

Jeg møder David Lange på fiskerihavnen i Korsør, hvor hans virksomhed Kystfisker Kompagniet har overtaget de gamle lokaler fra dengang, hvor der var lokale fiskeopkøbere på hver en havn. I dag er der kun to tilbage på hele Sjælland, én i Hundested og så Kystfisker Kompagniet i Korsør. Opkøberne er dem, som køber den friskfangede fisk direkte af fiskerne og forarbejder den, inden den bliver solgt videre.

Kystfisker Kompagniet er ejet af David Lange og en gruppe kystfiskere fra Langø på Lolland. Virksomheden blev søsat for lidt over et år siden, fordi der var store problemer med infrastrukturen omkring kystfiskeriet i den østlige del af landet. Men før vi vender tilbage til deres mission om at redde kystfiskeriet, må vi have lidt af historien om det traditionsrige fiskeri på plads.

Kystfiskeriets negative spiral

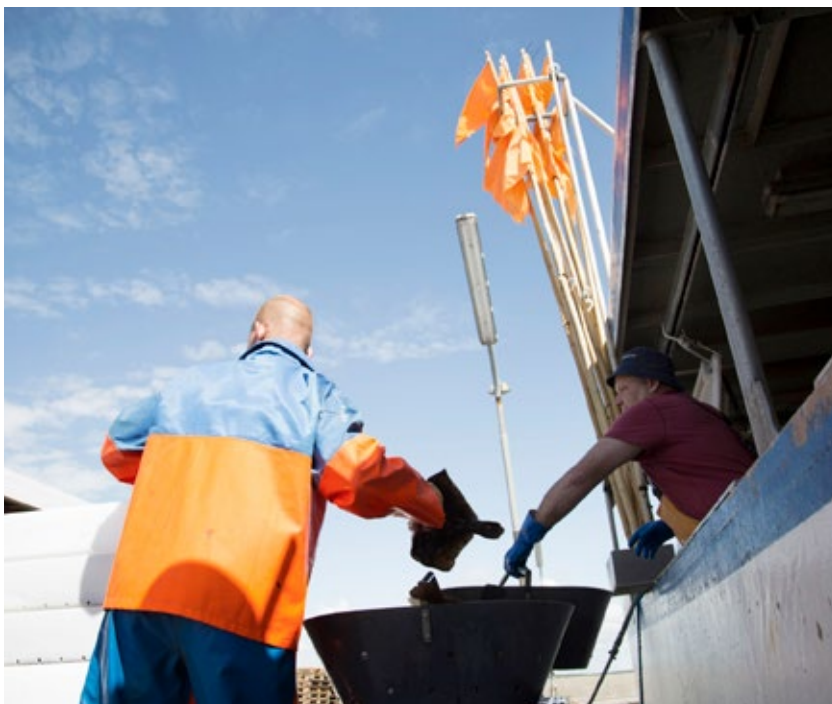
David Lange forklarer: ”I Danmark skelner vi mellem to slags fiskeri: havgående fiskeri og kystfiskeri. Kystfiskeri er nok det, de fleste forestiller sig, når de tænker på fiskeri. Det er de små havne med de mindre fartøjer. De sejler ud og kommer hjem samme dag eller er ude i højst to dage. Det foregår i kystnært hav, hvorimod du kan være ude i dagevis og ugevis i det havgående fiskeri. Det gode ved det kystnære fiskeri er, at en stor del af det foregår med det, man kalder passive eller skånsomme redskaber. Det kan være garn eller kroge, altså redskaber som fisker af sig

selv, og som du ikke skal slæbe hen over bunden med bundpåvirkning og den store mængde brændstof, som det koster på de store fartøjer.”

Det skånsomme kystfiskeri har fundet sted i de små havne rundt om i Danmark i mange generationer. Men i løbet af det seneste årti har det været under drastisk afvikling. Omkring 50 mindre fiskerihavne er lukket, og det hænger blandt andet sammen med hele den virak, der har været omkring fiskekvoterne.

”Set fra vores synspunkt skabte man et politisk problem, da man privatiserede kvoterne i 2007,” fortæller David over en kop kaffe i fiskerihavnens lille, blåmalede køkken.

”Man ville gerne have, at de mest effektive fiskere skulle udkonkurrere de mindst effektive, men problemet var, at det blev dem med de bedste finansieringsmuligheder, som opkøbte kvoterne. Der var også masser af kystfiskere, der frivilligt forlod fiskeriet, fordi de pludselig sad med nogle kvoter, som de kunne sælge, og på den måde komme af med deres gæld. ▶

Gennemsnitsalderen blandt fiskere i Danmark er høj, og det gælder også i det skånsomme kystfiskeri. Derfor er det altafgørende at tiltrække en ny generation.

Foto: Frida Gregersen

Det var især fristende for mange af de ældre fiskere.”

Det satte gang i en selvforstærkende udvikling. De unge fiskere blev rådet af de ældre til at holde sig fra kystfiskeriet, for hvorfor investere i et erhverv, der var ved at uddø? Færre kystfiskere betød, at infrastrukturen omkring fiskeriet blev dyrere og ringere, fordi det simpelthen ikke kan betale sig at køre rundt med en halvtom lastbil med fisk. Det er dét problem, som David Lange og Kystfisker Kompagniet har sat sig for at løse.

“

Set fra vores synspunkt skabte man et politisk problem, da man privatiserede kvoterne i 2007.

*David Lange,
Kystfisker Kompagniet*

I stedet for at kystfiskere på Sjælland og Lolland skal have fragtet deres fisk hele vejen til de store auktioner i Jylland, hvor det kan tage helt op til en uge, før fisken bliver solgt, springer Kystfisker Kompagniet et led over, og sælger fisken direkte til restauranter og grossister, mens den er helt frisk. Ved at optimere værdikæden kan de sælge fisk i en bedre kvalitet med en længere holdbarhed, og derfor får de også en bedre pris, der kommer fiskerne til gode. Fisken er så god kvalitet, at den bl.a. bliver solgt til kendte restauranter som Noma og Amas.

Ny politisk medvind

Kystfisker Kompagniet arbejder tæt sammen med både WWF Verdensnaturfonden og Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK) for at sætte skub i kystfiskeriet. Og noget tyder på, at den negative udvikling faktisk er ved at vende.

FSK er en sammenslutning af omkring 100 kystfiskere, der især har arbejdet på at skabe politisk fokus på det pressede erhverv. Iben Wiene Rathje, der er pro-

jektleder og fiskeribiolog i FSK, fortæller om baggrunden for at danne foreningen:

”Kystfiskeriet har været afviklet over en lang årrække på baggrund af de politiske regler om, at man kan sælge sin kvote til højest bydende. Der har egentlig været et politisk ønske om at begrænse det, så man beskytter kystfiskeriet, men der er ikke rigtig blevet fulgt op på det forvaltningsmæssigt. Der er meget få kystfiskere tilbage nu, og derfor blev de nødt til at organisere sig på en anden måde, så de kunne få en stemme politisk.”

Vendepunktet kom i 2016, hvor en ny politisk fiskeriaftale blev indgået udenom den daværende fødevareminister Esben Lunde Larsen. Aftalen havde fokus på at forbedre forholdene for kystfiskeriet.

”Vi har fået tildelt nogle større kvoter til dem, der vil arbejde i kystfiskeriet,” forklarer Iben Wiene Rathje, der mener, at forholdene for kystfiskeriet klart er blevet forbedret. I aftalen ligger det også, at der skal laves et nyt mærke for skånsomt fanget fisk, og det håber Iben ▶

UNG FISKER FASCINERET AF TRADITIONERNE

En af de kystfiskere, der trækker det høje aldersgennemsnit lidt ned, er 31-årige Kristian Nielsen fra Thorupstrand i Nordjylland. Han fisker sammen med sin far på skibet HM 33 Kikani III. Navnet er en forkortelse af forældrenes navne: Kirsten og Karsten Nielsen. Familien har været kystfiskere i flere generationer, men selvom Kristian Nielsen ville være fisker helt fra han var lille, fik han at vide, at han skulle have en uddannelse først. For der skulle være noget at falde tilbage på, sagde hans forældre. Derfor blev han uddannet rustfri klejnsmed, men da han blev fyret fra sit arbejde kort tid efter finanskrisen, tog han med sin far på havet. Siden har de fisket sammen.

Hvad er det ved at være fisker, som du godt kan lide?

”Det er, at man kommer op og kan se solopgangen og nogle gange også solnedgangen. I stedet for at sidde inde på et kontor, så får man den friske havluft lige i ansigtet. Man bliver lidt mere vågen af at være ude.”

Men det må også være et hårdt job?

”Jo, det er da hårdt. Det er ikke et syv til fire-job, og det skal man være klar over, hvis man vil være fisker. Når man tager ud, kan det lige så godt være fem timer, som det kan være 24 timer. Og hvis man finder sig en kæreste, så skal hun også være indstillet på det. For man skal så-dan set stå til rådighed 24/7. Man kan ikke lige planlægge at tage i Fårup

Sommerland om fredagen, for hvis der er havvejr, så skal man ud. Det er umuligt at planlægge sit liv.”

Hvad siger din kæreste så til det?

”Hun er ved at have vænnet sig til det. Jeg sagde også til hende i starten: Du skal være klar over, at jeg er fisker, det er ikke et syv til fire-job, jeg har. Det var hun også, sagde hun. Og jeg tror ikke lige-frem jeg slipper af med hende nu,” griner Kristian Nielsen og fortæller, at parret venter barn.

Det lyder ret besværligt, at man aldrig kan planlægge noget. Hvorfor har du valgt at have sådan et job?

”Det er fordi, jeg godt kan lide fiskeriet. Det er et skønt job. Men det er noget, man skal tage med sig selv. Hvis man vil

være hjemme hver aften og vide, at man har fri hver weekend, så er det ikke fisker, man skal være,” konstaterer han.

Thorupstrand er kendt for at være Nordeuropas største kystlandingsplads, hvor fiskerbådene stadig bliver trukket op på stranden som i gamle dage. Fiskerne er organiseret i et laug, hvor de har købt kvoter i fællesskab, og på den måde er det lykkedes dem at bevare det traditionsrige fiskeri. De bruger skånsomme redskaber som garn og snurrevod.

For Kristian Nielsen er bæredygtigheden vigtig, men det er i høj grad også de gamle traditioner, der gør, at han er fascineret af kystfiskeriet i Thorupstrand.

”Der er en charme i, at man bliver trukket op på land, og at man beholder den gamle måde at fiske på. Det er lidt specielt. Man skal bruge fysisk hårdt arbejde til at kaste pilken ind og blive trukket op på stranden. Hvis jeg ikke var fascineret af de gamle traditioner, så kunne jeg lige så godt have lagt ind til en havn. Det er meget nemmere, men det er ikke så fascinerende.”

Så hvis han skal anbefale andre unge at blive kystfiskere, så skal det være fordi, man godt kan lide miljøet og de gamle traditioner. Og så er det afgørende, understreger han, at de unge kan komme med ud på havet, mærke luften og se solopgangen, så de kan finde ud af, om fiskeriet er noget for dem.

“

I stedet for at sidde inde på et kontor, så får man den friske havluft lige i ansigtet. Man bliver lidt mere vågen af at være ude.

*Kristian Nielsen,
Thorupstrand*

Kristian Nielsen er født ind i en fiskerfamilie. På kutteren HM 33 Kikani III fisker han sammen med sin far. Kikani er en forkortelse for forældrenes navne: Kirsten og Karsten Nielsen.

Foto: Pipsen Monrad Hansen

Wiene Rathje vil være med til at synliggøre kystfiskeriet for forbrugerne.

For David Lange var det lidt af en overraskelse, at kystfiskeriet efter så mange års hård kamp pludselig fik politisk medvind. ”Vi troede måske, det ville tage 15 år at nå det, vi har opnået nu,” siger han. Men der er stadig lang vej igen før, at kystfiskeriet er sikret sin overlevelse.

”På sin vis er vi kommet lidt for sent,” erkender Iben Wiene Rathje. ”Det er virkelig nu, der skal ske noget, for det er et minimum af kystfiskere, der er tilbage i forhold til at opretholde logistikken.

“

Det er virkelig nu, der skal ske noget, for det er et minimum af kystfiskere, der er tilbage.

*Iben Wiene Rathje,
Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri*

Men nu skal det have tid til at virke, og så skal vi have fat i de unge mennesker og formidle de nye forhold, der er.”

”Havets økologi”

Men hvad er det egentlig, der er så særligt ved kystfiskeriet, at det bør bevares? Og hvad gør, at en ung mand som David Lange gider stå op klokken 02.45 om natten for at køre til Korsør og filetere rødspætter, eller at en ny generation af fiskere skulle have lyst til at gå ind i et erhverv, der har været lige ved at forsvinde?

Der er mindst tre gode grunde til at kæmpe for at bevare kystfiskeriet, mener David Lange, som selv blev optaget af at fiske, fordi han savnede frihed og frisk luft efter seks år på universitetet. Han har læst litteratur- og kulturstudier og efterfølgende bl.a. arbejdet som tekstforfatter i reklamebranchen, hvor han blev træt af at sidde foran en computer hver dag.

For det første har kystfiskeriet nogle miljømæssige fordele, fordi det er mere selektivt og derfor har en meget lav bifangst. Redskaberne, man fisker med, er skånsomme overfor havbunden i modsætning til et konventionelt red-

HVAD ER SKÅNSOMT KYSTFISKERI?

Den type fiskeri, der foregår i de mindre havne i Danmark. I modsætning til havgående fiskeri fisker man i kystnært hav og er derfor kun ude i en-to dage ad gangen.

Fiskeriet bliver betegnet som skånsomt, fordi der fiskes med redskaber som garn og kroge, der har en lav bifangst og ikke påvirker havbunden negativt.

Kystfiskeriet har været under afvikling i en lang periode, og omkring 50 fiskerihavne er lukket. Gennemsnitsalderen blandt kystfiskerne er over 60 år.

skab som bundtrawl, der er kritiseret for at ”pløje” hen over havbunden, og dermed skade dens dyre- og planteliv. Kystfiskeriet bruger også mindre brændstof, fordi det ikke er nær så tungt som konventionelt fiskeri.

Dernæst indebærer kystfiskeriet en samfundsmæssig fordel, fordi det skaber arbejdspladser i og omkring kystbyerne, og et kulturelt aspekt, da det er en gammel dansk tradition, som mange holder af. Som David Lange siger: ”Det ville jo være sørgeligt at komme op til Gilleleje, og så er der ingen fiskerihavn længere. Så er der måske kun en grillbar med nogle fiskefileter fra Thyborøn.”

Det er dog bæredygtigheden, der vægter højest, både for FSK og for David Lange, der oplever, at det stadig er meget nyt at tænke bæredygtighedsprincipper ind i fiskeriet. Han mener, at branchen er langt bagude i forhold til landbruget. Både fordi fiskeri er et kompliceret erhverv, hvor man har ”alle verdens problemer samlet”, men også fordi branchen er lidt statisk. ”Så det, vi håber på, er, at vi ser en udvikling, der minder om den, vi har set i landbruget, hvor vi har nogle konventionelle producenter, men også nogle

økologer og biodynamikere,” forklarer han. Men det kræver fokus og efterspørgsel fra forbrugerne, og det håber han, at det nye mærke for skånsomt fanget fisk vil kunne bidrage til.

”Hvis der er en større efterspørgsel, vil det tiltrække flere til kystfiskeriet, fordi man får bedre pris. På den måde kan vi måske få nogle til at lægge om fra tungt bundtrawl til at gøre det andet.”

Nyt generationsskifte på vej?

For dem, der gerne ser kystfiskeriet blomstre i de danske havne igen, er der ingen tvivl om, at der er én ting, der er afgørende for, at det kan lykkes: det gælder om at tiltrække en ny generation af yngre fiskere, der kan nytænke det gamle erhverv og drive det videre. Ligesom i fiskeriet generelt er gennemsnitsalderen blandt kystfiskerne i dag over 60 år, så alene af den grund, er der brug for yngre kræfter.

Iben Wiene Rathje er optimistisk, for hun mener, det kan være et attraktivt job for unge, der måske ikke lige passer ind bag et skrivebord, men som gerne vil ud og arbejde i naturen. Udfordringen kan dog være at komme i gang, for det kræver, at man kan komme med en

fisker ud på havet og lære teknikkerne. Og så kan det være svært at skabe overblik over, hvordan økonomien som fisker ser ud. Det er nogle af de udfordringer, som FSK arbejder med at imødekomme lige nu.

David Lange oplever, at der hersker en fortælling om, at de unge ikke gider være kystfiskere, fordi det er for hårdt og for gammeldags. De unge vil hellere ud på en 90 meter lang båd med stor-

skærm og moderne faciliteter. Men det tror han langt fra gælder alle. Det han selv blev tiltrukket af ved fiskeriet var tanken om frihed, frisk luft og selvstændighed, og det tror han kan appellere til flere, hvis ellers der kommer et system, så man kan komme ud og snuse til kystfiskeriet og prøve det af.

Det springende punkt bliver, om den afmatning, der har været, fortsætter, eller om det vil lykkes at tiltrække nye fiskere med nye tanker om, hvordan man får mest mulig værdi ud af kystfiskeriet. Det sidste ord i fortællingen om det skånsomme kystfiskeri må vi derfor hellere give en af de unge fiskere, der er med til at føre erhvervet videre (se også interviewet med Kristian Nielsen på side 17). Kristian Nielsen, der er fisker i Thorupstrand, er ikke i tvivl om, hvad han selv ser for sit indre blik, når han forestiller sig fremtiden:

”Om ti år regner jeg da stadig med at stå hernede. Der satser jeg på, at jeg er ved at oplære en ny fisker.” ■

“
Om ti år regner jeg da stadig med at stå hernede. Der satser jeg på, at jeg er ved at oplære en ny fisker.”

*Kristian Nielsen,
Thorupstrand*

♥ *Kystfisker Kompagniet og Thorupstrand Kystfiskerlaug er kunder i Merkur*

David Lange (til højre) er uddannet akademiker, men kastede sig over fiskeriet, da han blev træt af at arbejde foran en skærm. I dag driver han Kystfisker Kompagniet sammen med fiskere fra Langø.

Foto: Frida Gregersen

BÆREDYGTIG FISK PÅ TALLERKENEN

Hvad skal du gå efter, når der skal fisk på middagsbordet? I Danmark har vi tre mærkningsordninger (og en fjerde på vej) inden for fiskeriet, som man kan gå efter, hvis man ønsker at tage hensyn til natur og miljø, men de har alle deres fordele og ulemper.

Økologisk opdrættede fisk

+ Økologisk opdrættede fisk har mere plads at svømme i end ved konventionelt opdræt, og der skal være ilt nok i vandet til, at fiskene trives. Virksomheden skal prioritere grøn energi og undgå ressourcespild, og vandet må ikke indeholde forurenende stoffer. Desuden fodres fiskene med økologisk foder.

○ Kun fisk, der er spærret inde, kan kontrolleres og dermed leve op til kravene for økologi. Derfor er det kun fisk, der er opdrættet i hav- og dambrug, der kan få økologimærket.

ASC-mærkede fisk

+ Ligesom økologiske fisk, er fisk med ASC-mærket opdrættet i hav- eller dambrug. De er ikke nødvendigvis økologiske, men ASC-mærket betyder, at der stilles krav til ansvarlighed og miljø, bl.a. begrænset forbrug af kemikalier, rensning af vandet, hensyn til hav- og landmiljø og til arbejdsmiljø.

○ Fisk med ASC-mærket er ikke nødvendigvis økologiske, for eksempel er der ikke krav til økologisk foder.

Vilde fisk med MSC-mærke

+ Vilde fisk kan ikke få økologimærket, men hvis de lever op til en række kvalitetskrav, kan de få MSC-mærket. Fiskerne skal værne om fiskebestande og bevare økosystemer. De fleste danske fiskeproducenter kan leve op til MSC-mærket.

○ MSC-mærket er dog kritiseret for at tillade bundtrawl, som er en type net, der slæbes efter en båd. Denne type fiskeri påvirker havbundens plante- og dyreliv negativt.

Kilde: Forbrugerrådet Tænk

Skånsomt fanget fisk

Et fjerde mærke er på vej for vilde fisk, der er fanget med skånsomme redskaber. Det er redskaber, der har en meget lav bifangst, og som ikke har en negativ påvirkning på havbundens natur. For eksempel garn, kroge og ruser. Mærket forventes at komme i løbet af 2019, men du kan allerede nu gå efter skånsomt fanget fisk ved at holde øje med, hvilke redskaber, fisken er fanget med.

”Det bedste man kan gøre er at kigge på fangstredskaberne. Spørg fiskehandleren om, hvad fisken er fanget med, det skal han vide. Det skal også stå på pakken, hvis man køber fisk i supermarkedet. Køb det, hvor der står garn, snurrevod eller kroge på. Jo mere man spørger til det og ser efter det i butikkerne, jo mere bliver de presset til at gøre noget ud af det.”

- Iben Wiene Rathje, Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri

“

Fordi danskere er så dårlige til at spise fisk, er det desværre en ret lille kategori i supermarkedet. Men omvendt er der jo heller ikke andet at vælge mellem, så det bliver lidt som med hønen og ægget.

*David Lange,
Kystfisker Kompagniet*

Prøv noget nyt!

Det kan også være, at du kan brede paletten lidt ud i forhold til, hvilke fisk der ryger i indkøbskurven. Der er faktisk en stor artsdiversitet i Danmark, men de fleste holder sig alligevel til de fiskearter, de kender. Gå efter dansk fisk, der er i sæson.

”Danmark er et af de lande, sammen med Skotland, som fanger flest forskellige slags fisk i verden, men 95% af det bliver eksporteret. Fordi danskere er så dårlige til at spise fisk, er det desværre en ret lille kategori i supermarkedet. Men omvendt er der jo heller ikke andet at vælge mellem, så det bliver lidt som med hønen og ægget. Vi skal have et så skånsomt som muligt lokalfiskeri og nogle forbrugere, der bliver mere bevidste om, at der findes andre fisk end torsk og rødspætter og norsk opdrætslaks.”

- David Lange, Kystfisker Kompagniet

Kystfiskerlauget i Thorupstrand er et af de steder, hvor der fiskes med skånsomme redskaber. De friske fisk og skaldyr kan bl.a. købes lokalt og på kutteren HM800 af Jammerbugt på Havnegade i København.

FOTO: PIPSEN MONRAD HANSEN

INVESTER I FN'S VERDENSMÅL

Gennem et nyt samarbejde med SDG Invest kan Merkurs kunder nu investere i globale aktier, som bidrager til FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling.

I takt med at interessen for bæredygtig investering vokser, kommer der heldigvis også nye investeringsmuligheder til. Den danske kapitalforening SDG Invest blev stiftet i begyndelsen af 2018 med det formål at give investorer mulighed for at bidrage til FN's Verdensmål og samtidig opnå et attraktivt afkast. Merkur har indgået et nyt samarbejde med SDG Invest, og dermed har vores kunder fået endnu en mulighed for bæredygtig og ansvarlig investering.

Verdensmålene som screening

SDG står for *Sustainable Development Goals*, og Verdensmålene er kernen i SDG Invests arbejde. FN's 17 Verdensmål blev vedtaget i 2015 og forpligter alle medlemslande til at arbejde for en bæredygtig udvikling frem mod 2030. Målene går ud på at afskaffe fattigdom og sult i verden, reducere uligheder, sikre god uddannelse og bedre sundhed til alle, anstændige jobs og mere bæredygtig økonomisk vækst. De fokuserer også på fred, sikkerhed, stærke institutioner og internationale partnerskaber.

SDG Invest har bygget deres screeningsproces op omkring Verdensmålene. De investerer således i globale børsnoterede aktier, hvor kravet til bæredygtighed og ansvarlighed er lige så højt som kravet til et godt økonomisk afkast. Når SDG Invest screener og udvælger virksomheder til deres portefølje, foregår det i tre trin: først udvælger de dem, der er de stærkeste og mest stabile i forhold til økonomi. Dernæst frasorterer de virksomheder fra uansvarlige brancher som for eksempel tobak, våben og fossile brændsler. De står nu tilbage med en pulje af økonomisk stærke virksomheder, og dem screener de yderligere ud fra en række bæredygtigheds

kriterier. Kun de, der arbejder proaktivt med globale udfordringer, eller som har en strategi for at opfylde FN's Verdensmål, kommer med i den endelige portefølje. I sidste ende er der kun 50-100 virksomheder, der klarer den gennem nåleøjet, fordi de både har en sund og stabil økonomi, og samtidig bidrager til at opfylde Verdensmålene.

Aktivt ejerskab

SDG Invest arbejder desuden med det, de kalder *aktivt ejerskab*. Det vil sige, at de hele tiden forsøger at påvirke virksomhederne til at forbedre sig. De retter henvendelse til de virksomheder, som de investerer i, og fortæller dem, hvilke områder, de er rigtig gode til, og hvilke områder, de bør forbedre. På den måde ønsker de at gøre en forskel, både ved hjælp af deres investeringer, men også ved løbende at påvirke virksomhederne i en mere bæredygtig og ansvarlig retning. ■

“

SDG Invest har bygget deres screeningsproces op omkring Verdensmålene. De investerer således i globale børsnoterede aktier, hvor kravet til bæredygtighed og ansvarlighed er lige så højt som kravet til et godt økonomisk afkast.

SDG Invest

OM SDG INVEST

SDG Invest er en kapitalforening, der blev stiftet i januar 2018 i et samarbejde mellem SDGlead og StockRate Asset Management. Porteføljen består af 50-100 globale børsnoterede aktier, som er udvalgt ud fra både økonomiske og bæredygtige principper. SDG Invest har til og med september 2018 leveret et afkast på 9,22%. I oktober måned er dette dog faldet givet de store fald på aktiemarkedet. I deres faktaark, som findes på Merkurs hjemmeside, kan man følge udviklingen måned for måned.

FN'S 17 VERDENSMÅL

Verdensmålene blev vedtaget i 2015 og forpligter alle 193 medlemslande til at arbejde for en bæredygtig udvikling frem mod 2030. Se også artiklen om Verdensmål i kunsten på side 6-8 og reportagen fra en investeringscafé med SDG Invest på næste side.

KVINDELIGE INVESTORER MØDES OM BÆREDYGTIGHED

Kvinder ejer færre aktier og værdipapirer end mænd, men interessen for investering blomstrer i særlige grupper for kvinder, der investerer. Pengevirke har været med til caféaften om bæredygtige investeringer.

Af *Liva Johanne Ehler Molin*
Fotos: *Moneypenny*

Mellem hæve-sænkeborde og kontorstole cirkulerer 25-30 kvinder i alle aldre rundt mellem hinanden, giver hånd og hilser, mens de småsnakker i små grupper. Vi befinder os i Merkurs filial i Aarhus lidt efter lukketid, og investeringsrådgiver Silja Nyboe Andersen byder gæsterne velkommen.

Pengevirkes udsendte er taget med til investeringscafé, og aftenens tema er bæredygtige investeringer. Bag arrangementet står organisationen Moneypenny, som er et investeringsfællesskab for kvinder. Og det med kønsfordelingen vender vi tilbage til, for ud over Simon Bentmann, privatkundeforfører i Merkur Aarhus, så tipper forsamlingen temmelig kraftigt til den feminine side.

Ærlige aktier

Inden aftenens oplæg går i gang fanger jeg Linda Bjerre på 33 år og Annette Daubjerg Sørensen på 56 år, der sidder

sammen. De har ikke mødt hinanden før, men har begge været en del af Moneypennys Facebookgruppe i et stykke tid. En gruppe, hvor over 5000 medlemmer diskuterer investering og privatøkonomi. Det er temaet om bæredygtighed, der har fanget de to kvinders interesse i dag, for de ønsker ikke at investere i hvad som helst. Linda fortæller, at det er vigtigt for hende, at hun kan stå ved sine investeringer.

”Når man som mig er mega rød og pædagog og gerne vil tjene penge på aktier, så er det vigtigt, at de er tjent på ærlig vis.” Hun begyndte at investere for halvandet år siden. Hendes kæreste investerer også, men de gør det hver for sig, for det er vigtigt for hende, at have kontrol over sin egen fremtid, og ikke være afhængig af andre.

Annette har aldrig før interesseret sig for investering, men hun besluttede at sætte sig ind i det, da hendes mand gik bort.

”Min mand var økonomiuddannet, så han vidste meget om økonomi. Da han døde, ville jeg gerne selv vide noget om det. Jeg har både penge, som banken har investeret for mig, og penge, som jeg selv investerer. Det er kommet lidt hen ad vejen, men jeg ville ønske, at jeg var startet med det for fem år siden sammen med min mand, det havde været nemmere. Det er ikke så let.”

Linda supplerer: ”Det er fedt, at vi spænder så bredt i alder her i gruppen.

Der kommer folk, der er et godt stykke over pensionsalderen og folk, der er yngre end mig. Det gav mig et spark bagi, da jeg mødte nogle ældre kvinder til et andet arrangement, der sagde, at de ville ønske, at de var kommet i gang tidligere. Det er vigtigt også at tænke fremad, og kunne finansiere den fremtid, man gerne vil have.”

”Ja, fremtiden kan hurtigt ændre sig,” svarer Annette, ”man ved aldrig, hvilken retning den går i.”

Kvinder og investering

Selvom kvinder generelt klarer sig rigtig godt, når de investerer, er der stadig en markant skævhed i fordelingen mellem mænd og kvinder på aktiemarkedet, hvor omkring 63% af den samlede værdi er ejet af mænd. Der er også undersøgelser, der viser, at flere kvinder

“

Det er vigtigt også at tænke fremad, og kunne finansiere den fremtid, man gerne vil have.

Linda Bjerre, deltager i investeringscafé

end mænd afholder sig fra at investere, fordi de synes, det er svært at forstå aktiemarkedet.

Moneypenny er en af de største og mest aktive af de forskellige grupper og foreninger, der er skudt op de seneste år for at inspirere og hjælpe kvinder, der vil i gang med at investere. Sarah Ophelia Møss, en af kvinderne bag Moneypenny, oplever selv, at hun ikke føler sig helt tryk ved at stille spørgsmål i blandede investeringsfora, hvor der ofte er langt flest mænd – det til trods for, at hun faktisk har en del viden på området.

”Når vi mennesker træder ind på et nyt felt, kan vi godt føle os lidt usikre og deraf utrygge,” fortæller hun, da jeg spørger, hvorfor der er behov for en gruppe specielt for kvinder.

”Særligt på et område som økonomi, der rummer ting, som nogle af os måske har et mere eller mindre anstrengt forhold til såsom pension, løn, opsparing, investering osv. Når vi er lidt usikre, kan det være rart at befinde os i et trygt rum, hvor vi møder andre i samme situation, som vi kan spejle os i.”

Hvorfor ikke bare lave en gruppe for ”nybegyndere”?

”Moneypenny er ikke specifikt for begyndere. Vi har masser af medlemmer med erfaring. Men mange kvinders taktik er at holde sig lidt i baggrunden, og så får vi ikke stillet vores spørgsmål og kommer måske ikke på banen. Derfor er der brug for et kvindeligt forum. Og når vi så føler os trygge og klædt på, så er vi måske mere tilbøjelige til at spille med, der hvor mændene er.”

Hun understreger dog, at mange af medlemmerne også er med i blandede fora.

Jeg spørger Linda og Annette, hvad det betyder for dem, at Moneypenny og deres arrangementer er for kvinder. De er enige om, at gruppen er kendetegnet ved, at der er en venlig tone, og at der er plads til at stille alle sine dumme spørgsmål.

”Det er rart, at der er andre, der også erkender, at de er blanke på området,” siger Annette, der dog også kommer i andre fora, hvor der både er mænd og kvinder. Linda erkender, at hun nok er påvirket af nogle af de kønsstereotyper,

der hersker i forhold til kvinder og mænds viden om økonomi.

”Man tænker, at mænd ved mere om investering, så derfor kan man ikke stille alle de dumme spørgsmål,” siger hun, ”men det kan man her.”

Bæredygtighed på programmet

Moneypenny er ikke en gruppe, der har særligt fokus på bæredygtige investeringer, men i aften har de sat emnet på dagsordenen og inviteret Merkur og kapitalforeningen SDG Invest til at fortælle om deres samarbejde på området.

Silja Nyboe Andersen fra Merkur fortæller i sit oplæg om sin egen vej til at arbejde med social ansvarlighed og bæredygtig investering. Da hun begyndte for ti år siden, blev hun grinet af, ”men nu griner folk ikke længere,” siger hun og smiler bredt. For heldigvis har rigtig mange mennesker fået øjnene op for potentialet i bæredygtige investeringer.

Det mærkede Anne-Louise Thon Schur også da hun i begyndelsen af 2018 var med til at stifte SDG Invest – en ▶

Linda og Annette er forskellige steder i livet, men de er enige om, at det er vigtigt at tage hånd om fremtiden. Derfor investerer de.

INVESTERING OG KØN

Danske kvinder ejer ca. 37% af aktiemarkedets værdi, mens mænd ejer omkring 63%.

Danske mænd ejer 220+ milliarder kroner mere i værdipapirer end danske kvinder.

Kilde: VP Securities (Danmarks Værdipapircentral) - tal fra 2017.

kapitalforening, der investerer med udgangspunkt i FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling. Hun oplever en stor interesse for ansvarlige og bæredygtige investeringer, især blandt unge.

Det er ikke alle i salen, der kender til Verdensmålene, så Anne-Louise Thon Schur forklarer. Målene blev vedtaget i 2015 og forpligter alle FN's medlemslande til at arbejde for en bæredygtig udvikling. En af de gode ting ved de nye mål er, at også virksomheder er inkluderet på lige fod med verdens stater og civilsamfund.

"Vi tror på, at virksomhederne kan ændre noget, de kan være *drivere* og ledere," forklarer hun, og det er her, at en kapitalforening som SDG Invest kan gøre en forskel. De investerer nemlig

udelukkende i virksomheder, som de mener, er førende, både når det gælder økonomi og bæredygtig udvikling.

"Mange vil ikke gå på kompromis med afkast, når de investerer," siger Anne-Louise Thon Schur og påpeger, at bæredygtig investering ofte fejlagtigt kædes sammen et lavere afkast. Men SDG Invest vil netop bevise, at et godt afkast sagtens kan gå hånd i hånd med bæredygtighed.

Er Adidas bæredygtig?

En af deltagerne spørger ind til, hvordan SDG Invest udvælger virksomheder. Hvorfor er Adidas for eksempel en del af deres portefølje, er de da specielt bæredygtige?

"Vi kan se, at de rykker sig i en bedre retning, og ellers ryger de ud," lyder det kontante svar fra Anne-Louise Thon Schur. Hun fortæller om begrebet aktivt ejerskab, som betyder, at SDG Invest hele tiden arbejder på at påvirke virksomhederne i en bedre retning. Derudover er Adidas faktisk førende inden for deres felt, forklarer hun, og det er noget SDG Invest lægger stor vægt på. En virksomhed som Adidas ved, hvor de har en negativ indvirkning, og så arbejder de for at mindske den. De har for eksempel indgået et større partnerskab om plastik, fortæller Anne-Louise Thon Schur.

"De er ikke perfekte, men de vil gerne være det, og de tager lederskab," og det er netop kernen for SDG Invest: at investere i virksomheder, der kan føre an i den bæredygtige udvikling inden for deres område.

Da de fremmødte har fået svar på deres mange spørgsmål, er det ved at være tid til at sige farvel. En del bliver dog hængende for lige at få vendt aftenens tema, og de tanker, det har sat i gang. For Linda har det været spændende at høre mere om mulighederne for bæredygtig investering, og hun er blevet bekræftet i, at det er den vej, hun vil gå.

"På den ene side tænker jeg, at man jo bare selv kunne investere i de virksomheder. Men på den anden side kan man måske rykke noget mere ved at stå sammen i et fællesskab," siger hun som det sidste, inden hun vinker farvel til de andre og går ud i efterårsmørket. ■

“
Vi tror på, at virksomhederne kan ændre noget, de kan være *drivere* og ledere.

Anne-Louise Thon Schur,
Medstifter af SDG Invest

Brug for inspiration til din daglige ledelsespraksis?

Brug for nye redskaber til udvikling og kommunikation i medarbejdergruppen?

Vores nye lederuddannelse hjælper dig med at sætte retning samtidig med, at du skaber dialog med dine kolleger og medarbejdere. Uddannelsen går først og fremmest ud på at bidrage med nye værktøjer, metoder og dialogformer i din daglige (ledelses-)praksis. Derudover har uddannelsen teoretisk fundament i Otto Scharmers U-teori og i den systemiske metodes fokus på fællesskabets sprog, relationer og menings-skabelse.

Uddannelsen henvender sig til nuværende og kommende ledere og andre med ledelsesansvar i socialpædagogiske og pædagogiske virksomheder, børnehaver og skoler. Lærere, medarbejdere og andre ressourcepersoner, der ønsker at videreudvikle kompetencer indenfor procesledelse, udvikling og kommunikation kan også få glæde af uddannelsen.

Uddannelsesforløbet består af 6 moduler á 2 dage og løber oktober 2018 til august 2019, men modulerne kan også tages enkeltvis, og det vil blive muligt at tage evt. manglende moduler, når næste uddannelsesforløb starter i 2019.

Læs mere om uddannelsen og de praktiske forhold på: www.bonsaiinstituttet.dk

Uddannelsen foregår i et samarbejde mellem Uddannelsescenter Marjatta og Bonsai Institutet.

Du kunne jo også give dine penge væk...

At give en gave er at skænke en mulighed for at noget nyt kan ske:

- EN NY START
- EN SELVHJULPEN FREMTID
- ET NYT BLIK PÅ DET VELKENDTE
- ET NYT FÆLLESSKAB
- HELT NY VIDEN

Merkur Fonden formidler gavepenge til projekter, som er værdiskabende og bæredygtige på lang sigt. Vi giver penge der, hvor netop vores midler spiller en afgørende rolle for gennemførelsen af et projekt.

Ring eller skriv til os, hvis du gør dig overvejelser om, hvordan du kan give dit overskud videre til andre.

Der er skattefradrag for din donation efter de gældende regler. Se mere på www.merkurfonden.dk

P.S. Tjek vores første crowdfunding, som løber fra oktober til december i samarbejde med Finn Nørgaard Foreningen: www.zoomcircle.dk

7 nye symaskiner til 7 kvindegrupper i Nepal.
FOTO: SKOLELIV I NEPAL

Organisationer *uddeler gratis kontanter* i New Yorks gader

Gratis uddeling af pengesedler uden for det forhenværende Lehman Brothers' domicil i New York opfordrer folk til at gentænke økonomien.

Af Lisa Hough-Stewart, The Wellbeing Economy Alliance

Fotos: The Wellbeing Economy Alliance

Ti år efter Lehman Brothers' kollaps udløste finanskrakket i 2008, er aktivister gået på gaden i New York for at opmuntre folk til at gentænke økonomien og vores forhold til penge – det gør de ved at uddele gratis kontanter.

Lørdag d. 15. september var kampagnestaben fra de globale netværk *Wellbeing Economy Alliance (WEAll)* og *Change Finance* ude med skilte, hvorpå der stod: "Gratis penge i dag," alt imens de delte to én-dollar-sedler ud til enhver, som ønskede at modtage dem. Den eneste betingelse var, at folk skulle give halvdelen af pengene videre til en anden.

Denne gavmilde handling blev gentaget på den samme dag verden over under navnet "Free Money Day". Aktivisterne bag

initiativet vil sætte fokus på de problematikker i vores nuværende økonomiske system, der ikke har ændret sig til fordel for almindelige mennesker i de mellemliggende ti år på trods af den stærke advarsel, som krakket i 2008 sendte.

500 USD blev delt ud over en to-timers periode på 7th Avenue. Mange folk var forvirrede, og størstedelen tog ikke blot pengene, men stoppede også op for at finde ud af, hvad hele stuntet gik ud på. Idéer og knus blev udvekslet, såvel som pengesedler, og mange mennesker gav udtryk for, at gestussen lyste op i deres dag.

"Free Money Day er en invitation til folk om at gå på opdagelse på en sjov og frigørende måde for at finde ud af,

hvordan tingene måske ville se ud, hvis vores forhold til penge var en lille smule anderledes,” siger Diego Isabel, leder for Strategi og Forbindelser i *Wellbeing Economy Alliance*.

“Krakket i 2008 var en af de tydeligste indikatorer, vi har haft på, at det finansielle system er gået i stykker. Alligevel har globale ledere ikke benyttet sig af muligheden for ti år siden til at omskabe økonomien til alles fordel: I stedet har de sat hælene i med en tilgang, der viderefører en ’alt er ved det gamle’-holdning,” fortsætter Diego Isabel. “Vi beder folk om at forestille sig en økonomi, der servicerer mennesker og planeten, og som arbejder for os alle – en økonomi der er baseret på deling og samarbejde.”

Free Money Day

– er en global begivenhed, hvor penge bliver uddelt til fremmede for at skabe øget opmærksomhed og starte samtaler om fordelene ved økonomier, der er baseret på deling.

Finance Watch

– er en uafhængig, almennyttig, offentlig interesseorganisation, som er møntet på, at finanssektoren skal arbejde for samfundet. Den blev grundlagt i 2011 som borgernes modvægt til finanssektorens lobbyvirksomhed og udfører teknisk og politisk fortalerarbejde til fordel for finansielle reguleringer, der vil få finanssektoren til at tjene samfundet. Organisationen er nu i gang med at udvide sin mission til at inkludere kampagner, der påkræver systemisk ændring, og den koordinerer koalitionen *Change Finance*.

The Wellbeing Economy Alliance (WEAll)

– er en non-profit alliance, der arbejder for at forandre det økonomiske system, samfundet og institutionerne, sådan at alle aktører prioriterer det fælles bedste på en sund planet. Født ud af eksisterende bevægelser for systemforandring, har WEAll mere end 30 medlemsorganisationer og søger at forstærke og forbinde forskelligartede bevægelser til fremme for det, de kalder en ”trivselsøkonomi”.

WEAll samarbejder med det internationale netværk Global Alliance for Banking on Values, som Merkur er medstifter og medlem af. Læs mere på www.wellbeingeconomy.org.

På vegne af *Change Finance*, siger Benoît Lallemand, generalsekretær for *Finance Watch*: “Vi står over for påtrængende udfordringer: ”Når den er effektivt planlagt, har den finansielle sektor et enormt potentiale til at være en positiv drivkraft. Vi har brug for at genstarte systemet.”

Donnie Maclurcan, medstifter af Free Money Day, tilføjer: ”Den skjulte historie i vores nuværende ’økonomiske boom’ er, at gælden fortsætter med at stige, fordi pengene bliver ved med at akkumulere. Vi går i søvne hen imod et kollaps, hvor den globale gæld er nået op på 247 billioner USD. Free Money Day er en chance for at minde folk om, at gæld er midlertidig, når penge konstant cirkulerer.”

Global Alliance for Banking on Values

Merkur er medstifter af et internationalt netværk af værdibaserede banker. Det består af 48 banker fra seks kontinenter, der alle arbejder for at finde bæredygtige løsninger på globale problemer. Læs mere om GABV på www.gabv.org

Sådan passer Merkur på, at penge ikke vaskes hvide

Karen Molin Holste er hvidvaskansvarlig i Merkur. Pengevirke har spurgt hende, hvad Merkur egentlig gør for at undgå ulovlige pengestrømme og suspekte kunder.

Af Liva Johanne Ehler Molin

Karen Molin Holste, din titel er Compliance- og Hvidvaskansvarlig, hvad betyder det?

Compliance er, at man overholder loven. Min opgave er at sikre, at vi har et regelsæt internt i Merkur, der er i overensstemmelse med lovgivningen. Det er compliance på alle områder, så udover hvidvask kan det også være sådan noget som god bankskik, om vi opfører os ordentligt, og om vi giver god rådgivning. Så compliance er noget med at starte fra lovgivningen, som der er rigtig meget af i øjeblikket, og så se på, hvordan det er gledet ned i forretningen.

Hvad er hvidvask?

Hvidvask er, når man tager penge, som er optjent ved kriminalitet, det kan være ved skattesvig, sorte penge eller bedrageri, og får kørt dem ind i systemet igen,

så de ser legitime ud. Det kan være via en virksomhed, men det kan også være privatpersoner, der for eksempel lader som om, de har vundet i Lotto. Det er kun fantasien, der sætter grænser, og det er alle mulige mennesker, der gør det. Vi har også den tvist, der hedder terrorfinansiering. Det foregår jo ikke sådan, at man skriver "salg af bombe" på en overførsel, men det kan være noget med, at man overfører en masse småbeløb til noget, man køber.

Hvad er det for en dokumentation, Merkur beder kunderne om, og hvad skal den bruges til?

Udover at hjælpe politi- og anklagemyndigheden, er vores formål med alt det her at passe godt på kundernes penge. Og det gør vi bedst, hvis vi er sikre på, at vi ikke enten kommer til at miste penge, fordi der er noget vi ikke opdager, eller at vi simpelthen får bø-

der, fordi vi ikke overholder vores forpligtelser i forhold til lovgivningen.

Så det, vi beder om, er dokumentation for at lære vores kunder at kende. Det er basisinformation som pas eller kørekort og adresse, men vi beder også om at kende kundens forretningsomfang, altså hvad kunden selv forventer at tjene og have af omkostninger. Det er rigtig svært at fastsætte, og det har vi stor forståelse for, men vi kan bruge det til at se, når der kommer nogle usædvanlige transaktioner. For det meste er der en god forklaring, og vi kan lukke sagen ned igen.

Hvad gør du og dine kolleger ellers for at opdage de her ting?

Hvis vi møder en kunde, som ikke vil legitimere sig, eller ikke vil fortælle om sin forretning, eller som i det hele taget virker modvillig til at oplyse noget, så tænker vi, at der er noget galt, og så kan vi blive nødt til at afvise kunden. Men ellers har vi nogle standardiserede overvågningssystemer, der søger på transaktionsbasis. Vi har nogle månedlige scanninger af alle vores kunder, og

i scanningen er der indlagt parametre, som vi vurderer ud fra i forhold til risiko. Hvis kunden for eksempel handler med lande, der er på en observationsliste fra EU, USA og PET i Danmark, så kan de blive placeret i den kategori, der hedder høj risiko. Det kan være lande som Syrien, Somalia eller Afghanistan, hvor vi ved, der kan være nogle relationer til kriminalitet og især til terror. Det kan selvfølgelig sagtens være fuldt legitimt at handle med et land som Afghanistan, men det betyder bare, at vi holder lidt ekstra øje.

Vi registrerer også, hvis en kunde får ekstra indtægter i en måned. Det er helt fint, at ens indkomst stiger i en måned, men hvis der pludselig kommer en væsentlig forskel i forhold til, hvad vi forventer, så får vi en besked om det.

Så I er ekstra opmærksomme, hvis man enten handler med et af de lande, der er på listen, eller hvis man pludselig får en masse penge ind på kontoen?

Ja, så får vi en besked om, at der er sket noget usædvanligt på kontoen, og derefter er det den kundeansvarlige, der har en dialog med kunden om, hvad det kan skyldes. Det kan være, at det bare er en 15-årig, der har fået en mobiltelefon og er begyndt at bruge MobilePay, og det er der jo ikke noget usædvanligt i. Men nogle enkelte sager tager vi ud til særlige undersøgelser.

Hvis vi vurderer, at her er noget usædvanligt og måske mistænkeligt, så sender vi en anmeldelse til bagmandspolitiet (SØIK). Vi er hverken politifolk

eller anklagemyndighed, så vi anklager ikke nogen. SØIK bruger vores indberetning, sammen med indberetninger fra de andre pengeinstitutter, til at se nogle spor. Det kan være spor til et bestemt land, hvor der kommer exceptionelt mange penge til lige i øjeblikket. Det holder de sammen med information fra andre lande, så man får nogle overordnede mønstre for, hvordan transaktionerne egentlig er.

I mange af vores sager sker der ikke mere, men det er vores forpligtelse at indberette det, hvis der er noget, der falder uden for det sædvanlige.

Er der nogen problemer med hvidvask i Merkur?

Selvfølgelig har vi også sager i Merkur, som vi undersøger nærmere, men vi får heldigvis hurtigt lukket dem, og vi får hurtigt sagt farvel til de kunder, vi ikke ønsker at have, særligt hvis der er tvivl om formål eller transaktioner. Jeg synes, det er vigtigt at sige, at vi ikke kan fange alt, for det er der ikke nogen, der kan. Men det, der er vigtigt for os, er, at den data vi har, og den dialog vi har med kunden, den er god, og at kunden føler sig tryk i vores behandling af det. Vi har nogle dygtige folk, som vil det her, fordi det er rigtig vigtigt, og fordi vi som virksomhed om nogen står inde for, at tingene skal være bæredygtige og kunne løftes samfundsmæssigt. Men det kræver, at vi en gang i mellem rækker ud til kunderne. Vores primære mål er at beskytte kunderne, og vi har stor tillid til kunder i Merkur. Derfor skal vi sikre os, at de er gode kunder, og derfor spørger vi også lidt ekstra.

Hvad er det, hvidvaskloven pålægger Merkur?

Den pålægger os egentlig bare at være opmærksomme. Og når vi så opdager noget, har vi nogle forpligtelser til dels at lave indberetninger og dels at lave noget opfølgning. Det er ikke meget, den pålægger os i ord, men det er meget i handling, for det kræver rigtig mange ressourcer. Men som pengeinstitut er vi også de nærmeste til det, for hvis politiet for eksempel skulle have adgang til alle

konti, så er det pludselig et helt andet samfund, vi lever i, og det er ikke rart.

Udover den lovgivningsmæssige pligt, har vi så også et samfundsmæssigt ansvar for at holde øje med de her ting?

Som pengeinstitut har vi en forpligtelse, fordi den forpligtelse ikke kan ligge andre steder. Det koster ressourcer, ansatte og tid, men samtidig ser vi det også som en forsikring for, at kunderne kan føle sig trygge. ■

EKSEMPEL PÅ EN MISTÆNKELIG SAG

En kunde ønsker at oprette en privat konto og fremsender den nødvendige dokumentation. Kontoen bliver efter kort tid også anvendt til erhvervs-mæssig aktivitet, for eksempel udstedelse af fakturaer og modtagelse af betaling. Efter et stykke tid betaler kunden også fakturaer fra en ukendt virksomhed i et borgerkrigsramt land fra sin konto. Sagen bliver identificeret, dels fordi transaktionerne er udsædvanlige på en privat konto, og dels på grund af betalinger til et land på Merkurs observationsliste.

FAKTA OM HVIDVASK

Når du bliver privatkunde i Merkur, skal vi bruge kopi af billedlegitimation, sundhedskort og adresse for at kunne legitimere dig.

Vi skal også vide lidt om, hvordan du tænker at bruge Merkur, altså eksempelvis hvor mange penge, der årligt vil gå ind på kontoen, hvor mange betalinger du har til udlandet, og hvor mange indbetalinger du har via MobilePay.

Alt dette sikrer, at vi kan være opmærksomme på usædvanlige transaktioner på din konto, der kan skyldes, at kontoen bruges til et andet formål.

Merkur sporer usædvanlige transaktioner via et centralt overvågningssystem, og hvis vi bliver opmærksomme på noget mistænkeligt, er vi forpligtet til at indberette det til bagmandspolitiet.

Det er kun fantasien, der sætter grænser, og det er alle mulige mennesker, der gør det.

Karen Molin Holste, Compliance- og Hvidvaskansvarlig i Merkur

DOUGHNUT-ØKONOMIEN

ET NYT TANKESÆT

Den britiske økonom Kate Raworth har taget verden med storm med hendes doughnut-analogi for en bæredygtig og socialt retfærdig økonomi.

Kate Raworth har med sin idé om doughnutøkonomien skabt en ny, økonomisk model, der er tilpasset det 21. århundredes udfordringer. Hendes ikoniske bestseller fra 2017 om samme emne udkom på dansk i oktober under titlen *Doughnutøkonomi. Syv principper for en fremtidig økonomi*. I doughnut-modellen udspiller økonomien sig inden for to

cirkler: En ydre cirkel, der er bestemt af planetens miljømæssige grænser, og en indre cirkel, der definerer det sociale fundament, som økonomien skal kunne sikre alle mennesker: mad, husly, sygesikring osv.

I praksis betyder dette, at alle livets grundlæggende nødvendigheder er tilgængelige for alle, men inden for de

rammer og ressourcer planeten har til rådighed. Mellem de to cirkler findes et handlerum for en økonomi, der både er bæredygtig og socialt retfærdig.

I dette interview fortæller Kate Raworth mere om sit perspektiv på moderne økonomi og forklarer, hvordan vi kan skabe et system, der fungerer inden for rammerne af hendes teori. Interviewet er tilpasset fra en artikel fra 2017 skrevet af Dirk Holemans, direktør for belgiske Oikos, og udgivet af den værdibaserede bank Triodos.

Deling i stedet for omfordeling

Din økonomiske model har nu seks år på bagen. Er der sket fremskridt?

Det er der. Jeg anser FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling for at være et afgørende skridt. Verdensmålene udgør de systemer, der opretholder livet på jorden, og de er beregnet på alle lande, ikke kun det globale Syd. Alligevel mener jeg, at vi burde være i stand til at bryde igennem den øvre grænse for vores fantasi. Spørgsmålet er: kan vi designe et system, der forbedrer tingene? Dette bør, efter min mening, være vores ambition: at udvikle aktiviteter, der er *distributive* og *generative* fra starten af.

Hvad mener du med 'distributiv' design'?

Vi taler ofte om at omfordele velstand, som i udgangspunktet er i hænderne på en lille gruppe mennesker. Dette er kernen i modellen for det 20. århundrede: omfordeling af indkomsten *bagefter*, igennem progressiv beskatning og andre midler. Det 21. århundredes distributive koncept handler om at designe vores aktiviteter på en sådan måde, at de *deler* værdi fra starten af i stedet for at *omfordere* bagefter. Og det handler ikke blot om penge, men også om jord, firmaer og evnen til at skabe penge. Hvad med ejerskab af teknologi? Hvem kommer til at eje vores robotter? Hvordan behandler vi vores viden? Giver det ikke mening, at innovative ideer, der udspringer fra offentligt finansieret forskning, bør være tilgængelige for alle?

Kernen i udfordringen er derfor at genopfinde den måde, vi skaber værdi

på i vores økonomi og dele den fra starten af. Det kan du opnå ved alternative ejerskabsmodeller for virksomheder, såsom medarbejderejede selskaber og andelsforetagender. En anden måde man kan integrere værdideling i designet er at undlade at indefryse viden i patenter, men i stedet lade idéer cirkulere frit som almen ejendom. På den måde vander de igennem samfundet, og forskningsmiljøer kan benytte dem og udvikle dem yderligere. Endnu en måde er at arbejde med lokale valutaer, som forbinder og åbner op for nye initiativer.

Triodos bruger bevidst penge på at skabe positive sociale, økologiske og kulturelle forandringer.

Kate Raworth
Økonom

Penge med tålmodighed

Økonomien bør ikke blot 'dele' værdi, men også generere den?

Ja. Tilsyneladende anser vi det for normalt, at et firma udelukkende fokuserer på at realisere én slags værdi – finansiel profit – og derudover holde denne profit for sig selv og sine aktionærer. Det er hovedtrækket ved det 20. århundredes mentalitet: Hvor mange penge er der at hente for mig? Du kan beskrive det som en udtrækningsøkonomi - som overudnyttelse, der tager værdifulde ressourcer væk fra fællesskabet.

Det 21. århundredes generative model har en anden bundlinje. Spørgsmålet er nu: Hvor mange værdityper kan jeg integrere i mit firmas design for at sikre, at jeg kan give værdi tilbage til samfundet og miljøet? Som virksomhed, hvorfor ville du kun stræbe efter at *minimere* den negative indvirkning på miljøet, når du lige så let kan *generere* positiv indvirkning? Så i stedet for at redu-

cere udledning af drivhusgasser, så kan du begynde at generere vedvarende energi og dele den med dine omgivelser. Det samme gælder for det sociale domæne, hvor enhver virksomhed aktivt bidrager til trivsel for deres nabolag eller lokalsamfund.

Hvilken rolle ser du for den finansielle verden?

Det er det store spørgsmål. Først bør vi undersøge, hvordan vi kan indsamle penge på en måde, der matcher det 21. århundrede. Dette leder os hen til de etiske banker, penge med tålmodighed, og endda til at begynde med filantropi for at få sat gang i tingene. Alle disse er vigtige kapitalkilder, fordi deres værdier er i tråd med værdierne i de virksomheder, de støtter. Igennem den eksisterende 20. århundredesmodel kunne vi gøre det igennem vores pensionskasser. Kan vi omstrukturere dem, så de bliver værdidrevne? Kan vi gøre folk i stand til at skifte over til sådanne etiske pensionskasser? Derudover har vi tydeligvis brug for klar lovgivning. Men jeg fokuserer mest på at finde frem til nye finansieringsformer, som er egnede til det 21. århundredes virksomheder.

Og det er her, at en bank som Triodos kommer på banen. Banken er opmærksom på disse nye entreprenørformer, der er essentielle for fremtiden. Triodos bruger bevidst penge på at skabe positive sociale, økologiske og kulturelle forandringer. Det er et perfekt eksempel på en virksomhed med et levende mål, der sigter på distribuerende og genererende virksomheder, hvis værdier rækker langt videre end den finansielle profit, der forbliver inden for virksomheden. ■

Kate Raworth er en uortodoks økonom, der fokuserer på at udforske det økonomiske tankesæt, der er brug for, for at tackle det 21. århundredes sociale og økologiske udfordringer. Hun er kendt for idéen om doughnut-økonomi - en alternativ økonomisk model, der både tager højde for planetens ressourcer og den sociale retfærdighed. Hun er tilknyttet Oxford Universitets *Environmental Change Institute* og Cambridge Institute for *Sustainability Leadership*.

Merkur runder en milliard i samlede investeringer

Flere og flere danskere har fået øjnene op for bæredygtige investeringer, og det kan mærkes i Merkur. Henover sommeren har investeringer i Merkur nemlig rundet en milliard kroner. Over de seneste tre år er investeringsvolumen vokset med 184%. Den stigende, generelle interesse for bæredygtige investeringer viser sig også i antallet af kunder hos Merkur, der siden 2016 er vokset med i alt 30%.

”Vi oplever en generel interesse i samfundet for mere bæredygtighed, også inden for investering. Det

er dér, vi kan noget i Merkur, som er unikt,” fortæller Karsten Korreborg, der er Investerings- og Pensionschef i Merkur.

Den markante vækst, som Merkur oplever, skyldes ifølge Karsten Korreborg både, at eksisterende kunder i højere grad er begyndt at investere deres sparepenge bæredygtigt, men også at nye kunder vælger Merkur til på grund af de bæredygtige investeringsmuligheder, herunder også firmapension og ansvarlig pension, som er inden for samme investeringsunivers.

Merkur Fonden arver 250.000 kr.

Anita Hansen, der gik bort i juli 2018, har testamenteret omkring 250.000 kr. til Merkur Fonden. Hun var bosiddende i Korsør, blev 72 år gammel og havde to sønner, hvoraf den ene døde i juni måned, kort før Anita selv. Det er i hans sted, at Merkur Fonden arver.

Anita Hansens nære ven, Kjeld Johannes Ledet, fortæller om hende, at hun var et meget miljøbevidst menne-

ske, der købte 100% økologi og gik op i dyrevelfærd. Hun havde en spirituel tilgang til tilværelsen og var optaget af at mindske lidelsen i verden. Det var Anita Hansens ønske, at hendes penge skulle gøre gavn på en for hende fornuftig måde, og derfor havde hun besluttet at testamenterer en tredjedel af sin formue til Merkur Fonden, hvis værdier, hun delte.

Merkur Fonden takker mange gange for gaven, som vil gøre stor gavn, og fonden sender mange tanker til Anita Hansens familie.

Skulle andre gå med overvejelser om at betænke Merkur Fonden i deres testamente, vil ethvert beløb blive taget imod med stor taknemmelighed og brugt med omtanke til gavn for den langsigtede værdi for samfundet.

Hadjata og Fatimata holder styr på pengene til de forældreløse børn i Gorom-Gorom-projektet.

FOTO: GOROM-GOROM

Nyt om medarbejdere

Susanne Lavdal Braüner er ansat som erhvervsrådgiver i Merkur Aarhus pr. 10. september 2018. Susanne kommer fra en lignende stilling i Jutlander Bank og har mere end 10 års erfaring som erhvervsrådgiver.

Diana Kalstrup Sand er blevet fastansat pr. 1. oktober 2018 som kunderådgiver i Merkur Hverdag. Diana er allerede et kendt ansigt i Merkur, da hun siden juli har været ansat som vikar i afdelingen.

Fratrådte: Morten Plesner Mathiasen er fratrædt sin stilling som kommunikationsmedarbejder pr. 31. august 2018. Casper Lund Søgaard er pr. 30. september fratrædt stillingen som erhvervsrådgiver i Merkur Aarhus.

Øvrige ændringer: Maja Rauff er pr. 1. september 2018 blevet fastansat som kunderådgiver i Investerings- og Pensionsteamet i Merkur. Maja har siden februar i år været lånt ud til afdelingen og kommer fra en stilling som kunderådgiver i Merkur Hverdag.

Velkommen til de nye medarbejdere i Merkur, og tak for indsatsen til dem, der forlader os.

Opstilling til repræsentantskabet

Kender du nogen, der skal sidde i Merkurs repræsentantskab?

Repræsentantskabet fungerer som sparringspartner for bestyrelsen ved vurderingen af strategiske og udviklingsmæssige spørgsmål, og som ambassadører for Merkur i den sammenhæng, som han eller hun indgår i.

På generalforsamlingen vælger andelshaverne i Merkur et repræsentantskab på højst 25 medlemmer, og fem er på valg hvert år. Repræsentantskabet

vælger seks medlemmer til Merkurs bestyrelse. Derudover vælger Merkurs medarbejdere tre medlemmer.

For at opstille som kandidat til repræsentantskabet skal man ifølge Merkurs vedtægter:

- Være andelshaver
- anbefales af en stiller, som også er andelshaver
- Være opstillet inden den 15. januar 2019

Opstilling afleveres eller indsendes skriftligt til en af Merkurs afdelinger. Du er også velkommen til at sende opstillingen til direktør Lars Pehrson på lp@merkur.dk. Selve valget sker på generalforsamlingen den 30. marts 2019 i København.

Kontakt Lars Pehrson, hvis du vil vide mere om, hvad det indebærer at være repræsentantskabsmedlem.

Nyt Pengevirke

Hvis du har en god idé til et emne eller en historie, du synes, vi skal tage op i næste udgave af Pengevirke, så er du altid velkommen til at skrive til pengevirke@merkur.dk.

Her kan du også sende ris og ros, og vi er selvfølgelig meget interesserede i at høre, hvad du tænker om det nye Pengevirke. Hvis du fremover hellere vil modtage Pengevirke digitalt, kan du skrive det til os på samme mail-adresse.

MINE PENGE GØR GAVN

Som kunde i Merkur er du med til at gøre en forskel.

www.minepengegorgavn.dk

GENBYG.DK

Genbyg er en tømmerhandel, der forhandler både nye og brugte byggematerialer. Virksomheden har et mål om at være dynamo indenfor salg og udbredelse af især brugte byggematerialer samt nye miljøvenlige produkter. Genbyg.dk startede for over 10 år siden i en baggård på Nørrebro i København og består i dag af entusiastiske ildsjæle, der ønsker at slå et slag for bæredygtigheden.

genbyg.dk

STORIES IN STRUCTURES

Stories in Structures laver arkitekttegnet trælegetøj og designobjekter. De har fokus på æstetik, fantasi og solidt håndværk, og alle produkterne er håndlavede af bæredygtige materialer på deres værksted i København. Det giver en lang levetid til gavn for både ejeren og miljøet. Stories in Structures står bl.a. bag serien Kolekto, der består af byggeklodser og puslespil, som forestiller byer som København, Paris og London.

storiesinstructures.com

13,6% af Merkurs udlån går til miljø og energi, herunder bæredygtige bygninger, miljøvenlige virksomheder og transportmidler og bæredygtig produktion og handel.